

Mot.
1989/90
Sk23

Motion till riksdagen

1989/90:Sk23

av Carl Bildt m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:50 om
inkomstskatten för år 1990, m.m.

1. Sammanfattning

Nyheten om "århundradets skattereform" har lett till stigande räntor, fallande aktiekurser och försvagad kronkurs. Ekonomerna har även börjat tala om behov av framtida devalvering.

Detta är ett underbetyg åt både skatteomläggningen och regeringens ekonomiska politik. Den moderata kritiken mot skatteuppgörelsen kan sammanfattas i följande punkter:

- * Skatteomläggningen löser inte de grundläggande problemen i svensk ekonomi. Det omfördelade men oförändrat höga skattetrycket innebär att nya snedvridningar och andra negativa effekter uppkommer som motverkar de positiva effekterna av den nödvändiga marginalsattesänkningen.
- * Skatteomläggningen innebär att skatten höjs för uppemot 1,5 miljoner löntagare i låga och normala inkomstlägen. De främsta orsakerna är att bostadsskatter, moms, bensin- och andra energiskatter höjs.
- * De nya pensionsskatterna minskar värdet av sparandet för ålderdomen. De innebär dessutom att utfästelserna i samband med förändringen av efterlevandepensionering bryts.
- * Den skärpta bostadsbeskattningen minskar möjligheterna att äga sin bostad.
- * Förutsättningarna för ett ökat hushållssparande, som i dag är negativt, försämras allvarligt genom förslagen om pensions- och bostadsbeskattningen. Följden kan bli höjd inflation och större bytesunderskott gentemot omvärlden.
- * Nyföretagande och riskvilligt sparande motverkas bl.a. genom skärpt aktievinstbeskattning, hög skatt på utdelningar från mindre företag och slopad rätt till avdrag för underskott i en nystartad verksamhet.

I konsekvens med denna grundläggande kritik mot skatteuppgörelsen avvisar moderata samlingspartiet en lång rad av de skattehöjningar för 1990 som regeringen föreslår i propositionen. Vi säger bl.a. nej till skärpt bostadsbeskattning, minskad avdragsrätt för pensionspremier, skärpt skatt på riskvilligt sparande, höjd beskattning vid tjänsteresor, höjd moms och höjd bensinskatt.

Moderata samlingspartiet har vid sammanlagt tre tillfällen under 1989 lagt förslag om en tidigareläggning av en del av marginalskattesänkningarna till 1990. Vid varje tillfälle har detta avvisats. Nu har regeringen sent omsider anslutit sig till vårt förslag. Vi har självfallet fortfarande samma uppfattning och godtar därför propositionen i detta avseende.

Till den del ökningen av hushållens disponibla inkomster inte leder till ett ökat utbud i ekonomin eller en förbättring av hushållssparandet bör denna pareras med strukturförändringar i skattesystemet samt med begränsningar i de offentliga utgiftsökningarna.

I motionen föreslås bl. a. att de offentliga försäkringarna mot inkomstbortfall anpassas till sänkningen av inkomstskatterna, att vissa besparingar genomförs inom arbetsmarknadsdepartementets ram samt att räntesubventioner på äldre fastigheter slopas.

Med de moderata förslagen sänks skattetrycket redan 1990 med ca 13–14 miljarder kronor – d.v.s. drygt en procentenhet – eller med ungefär 4000 kronor per hushåll i genomsnitt.

Mot. 1989/90
Sk23

2. Det ekonomiska läget

I omvärlden fortsätter högkonjunkturen med betydande styrka även om den avtagit något i USA och i Storbritannien. Den svenska ekonomin har emellertid i det närmaste stagnerat i tillväxthänseende.

När innehållet i "århundradets skattereform" blev känt, började räntorna stiga kraftigt (se diagram 1), aktiekurserna rasade och kronans kurs föll. Regeringens höstbedömning i skrivelse 1989/90:53 med dess analys av skatteomläggningens effekter på ekonomin förvärrade situationen ytterligare på finans- och valutamarknaderna. Ekonomerna började tala om behov av framtida devalvering.

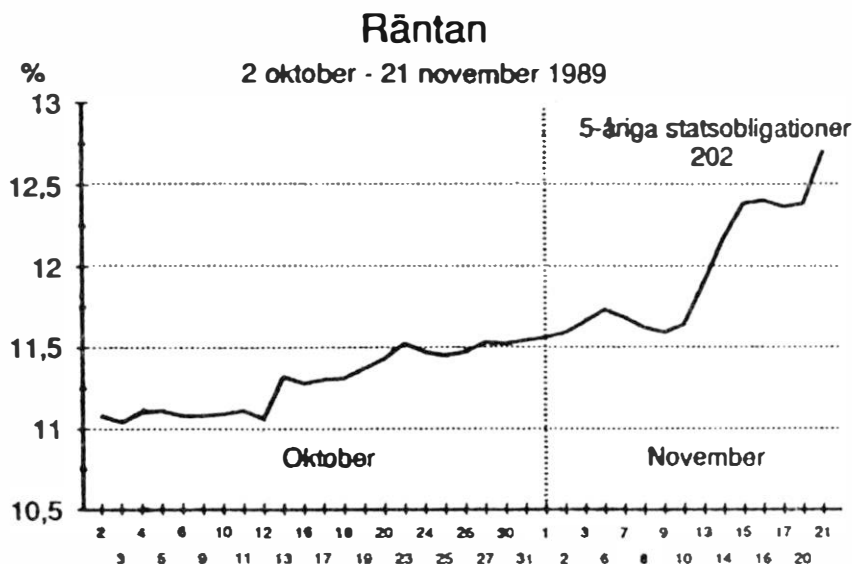

Diagram 1 Källa: Finanstidningen

Det som hänt under de allra senaste veckorna kan betecknas som ett rejält stämningsomslag och ett underbetyg åt regeringens ekonomiska politik.

Något egentligt trendbrott i den underliggande ekonomiska utvecklingen har inte inträffat. Kontrasten mellan konjunkturinstitutets och regeringens höstbedömning är visserligen stor, men detta förklaras i betydande utsträckning av de negativa effekter som de föreslagna skattehöjningarna får. Varningssignaler om annalkande ekonomiska svårigheter har funnits länge. Till dessa signaler har nu fogats en skatteomläggning som – enligt regeringens egen bedömning – ytterligare minskar sparandet i ekonomin och verkar uppdrivande på priser och löner.

En – av flera – avgörande förutsättningar för att devalveringspolitiken skulle ha lyckats var att det gick att hejda den alltför snabba pris- och lönestegringen. Så har emellertid inte skett. Avvikelsen uppåt i båda dessa hänseenden jämfört med konkurrentländerna har inneburit att hela det utrymme som devalveringen 1982 skapade nu förbrukats.

Skatteomläggningens finansiering beräknas av regeringen ytterligare öka inflationen både 1990 och 1991 med ca 2,5 procentenheter. Konsumentpriserna beräknas därmed stiga med 8 procent 1990 och ca 7 procent 1991 (se tabell 1).

Tabell 1

Försörjningsbalans och nyckeltal (genomsnittlig årlig volymförändring i procent, där ej annat anges)

	1989 Reg höst	1990 Reg rev fipl	1990 Reg höst	1991 Reg höst alt 1	1991 Reg höst alt 2
BNP	2,0	1,0	1,3	1,6	1,5
Privat konsumtion	1,2	0,5	1,3	2,5	3,0
Offentlig konsumtion	1,6	1,5	1,4	1,1	1,1
Bruttoinvesteringar	6,9	0,0	2,4	1,0	0,5
Lagerinvesteringar ¹⁾	0,3	0,2	0,0	0,1	0,0
Export av varor och tjänster	3,8	3,5	2,9	3,5	3,1
Import av varor och tjänster	5,7	3,1	3,8	4,3	4,5
Prisökning dec-dec %	6,7	4,0	7,5	6,6	8
Prisökning, årsgenomsnitt %	6,5	6,0	8,0	7,1	...
Löneökning %	9,0	4,0	7,0	4,0	7,0
Hushållens sparkvot %	-1,0	-1,8	-0,3	0,4	0,7
Bytesbalans, mdr kr	-24,5	-17,0	-32,7	-43,3	...

¹⁾Förändring i procent av föregående års BNP

Anm: Reg rev fipl = Regeringens bedömning i den reviderade finansplanen
Reg höst = Regeringens höstbedömning

Bakom dessa siffror återfinns emellertid alltför optimistiska antaganden om löneutvecklingen. För 1990 räknar regeringen med att lönestegringen kommer att stanna vid i och sig höga 7 procent, vilket verkar helt osannolikt med tanke på den klausul som finns i de privata avtalen och som utlöses om priserna stiger med mer än 4 procent under loppet av nästa år. Med skatteomläggningens prisdrivande finansiering, som har sin tyngdpunkt till januari och mars, kan man förväntas att avtalen sägs upp redan före halvårsskiftet.

Då kommer kompensationskrav för den snabba prisstegringen samt för de stora löneyft som nu är på väg för de offentliganställda.

För 1991 räknar regeringen med två löneökningalternativ. I alternativ 1 väntas löneökningarna stanna vid 4 procent för att i alternativ 2 bli 7 procent. Det är den förra siffran som ligger till grund för prognosen om en dämpad prisstegringstakt. I vanlig ordning är regeringen alltför optimistisk. Med utgångspunkt från historiska samband torde löneökningarna snarare hamna över än under 7 procent 1991.

Enligt vår mening underskattar regeringen skatteomläggningens prisdri-
vande effekter på ekonomin. Detta understryks även av riksbanken i dess remissvar med anledning av inkomstskatteutredningens betänkande. Där framhålls:

"... omläggningen kan beräknas medföra en engångsprisstegring på ca 5 procent, något som lätt kan generera en ogynnsam 'spiraleffekt' på priser och löner..." (s. 57)

Visar sig riksbankens bedömning riktig – och mycket talar redan för det – kommer Sverige att stå inför en allvarlig kostnadskris inom ett par år. Då kommer också den fasta växelkurspolitiken att utsättas för svåra påfrestningar. Vägen dit kommer sannolikt att vara kantad av betydande anpassningar på finansmarknaderna, inte minst i form av ett för investeringsverksamheten ansträngande högt ränteläge. Mot bakgrund av risken för prishöjningar med uppmot tvåsiffriga tal under de närmaste åren torde de långa räntorna komma att stiga ytterligare.

Sedan hösten 1984 – bara två år efter den stora devalveringen – tappar svenskt näringsliv marknadsandelar i snabb takt på såväl hemma- som exportmarknaderna. Den reala handelsbalansen visar sedan flera år underskott. Av regeringens ekonomiska bedömning framgår att denna utveckling väntas fortgå.

Endast tack vare kraftiga prisvinster på handeln gentemot utlandet har problemen kunnat döljas. Oljenotan har minskat med ca 20 miljarder kronor sedan 1985, samtidigt som prisvinsterna på bl.a. skogsprodukter uppgått till drygt 10 miljarder under de senaste åren. Denna utveckling kan inte väntas fortgå, varför de reala tendenserna i handelsströmmarna förr eller senare kommer att slå igenom.

Ändå är det inte detta som ligger bakom regeringens dystra prognos för bytesbalansens utveckling fram till 1991. Det är i stället tjänstebalansen och posten avkastning på kapital som påverkar underskotten i negativ riktning. Mot bakgrund av att regeringen av allt att döma är för optimistisk när man räknar med prisvinster i utlandshandeln även fortsättningsvis med ca 5 miljarder kronor torde en mer realistisk kalkyl för bytesunderskottet snarare hamna över än under 50 miljarder kronor 1991, med nuvarande uppläggning av den ekonomiska politiken.

Regeringens BNP-prognos understiger väl två procent för både 1990 och 1991. Samtidigt väntas tillväxten inom OECD-området under samma period bli nästan dubbelt så snabb. Svensk ekonomi fortsätter därmed att halka efter omvärlden i tillväxthänseende.

Det är betecknande att regeringen inte sett anledning att räkna med någon

som helst positiv inverkan av skatteomläggningen på ekonomin. Tvärtom återfinns enbart negativa återverkningar i form av högre inflationstakt, som framhållits ovan. Detta innebär att regeringen erkänner att en skatteomläggning inom ramen för ett oförändrat skattetryck inte skapar de gynnsamma stimulanser för ekonomin som skulle behövas för att vända den nuvarande utvecklingen. De "positiva" dynamiska effekter som sänkningen av marginalskatterna medför motverkas således av de "negativa" dynamiska effekter som de parerande skattehöjningarna leder till. I detta hänseende delar vi regeringens uppfattning sådan den kommer till uttryck i den ekonomiska prognosen. Behovet av att sänka skattetrycket framstår därmed klart.

Den utveckling som regeringen beskriver i sin ekonomiska bedömning visar att den s.k. tredje vägens politik har havererat. Det är således högtid för en rejäl omläggning av den ekonomiska politiken.

Den överhettade stagnation som för närvarande råder och som tar sig uttryck i svag tillväxt, snabb inflation och växande bytesunderskott gentemot omvärlden beror inte på att vi konsumerar för mycket utan på att vi producerar för litet. Bakom bristen på arbetskraft ligger i hög grad den jämfört med andra länder ovanligt stora frånvaron från arbetet. Problemen i svensk ekonomi måste därför i första hand lösas med utbudsstimulerande åtgärder och inte med en förlegad, keynesianskt inspirerad, ekonomisk politik. Skatterna är inte för låga i Sverige utan tvärtom för höga. En viktig orsak till dagens problem är regeringens egen politik, som sedan 1982 inneburit att skattetrycket stigit med ca 70 miljarder kronor och därmed försämrat ekonomins produktionsförmåga och drivit upp löne- och prisstegringen.

Moderata samlingspartiet förespråkar en politik som – till skillnad från regeringens kvartalspolitik med tvära kast och skattehöjningar – bygger på långsiktighet och en fasthet i efterfrågepolitiken genom lägre ökningstakt av de offentliga utgifterna och som innebär att ekonomins grundläggande problem angrips med utbudsstimulerande åtgärder.

Den moderata politiken inrymmer bl.a. följande inslag:

- * En skattereform som innebär att marginalskatterna sänks och att skattetrycket minskar. Därigenom förbättras ekonomins utbudssida genom att arbete och företagande stimuleras utan prisuppdrivande skattehöjningar och negativa återverkningar på sparandet.
- * Strukturförändringar i den offentliga sektorn som tillgodoser människors berättigade krav på väl fungerande vård och omsorg och samtidigt begränsar de offentliga utgifternas ökningstakt.
- * Sparstimulerande åtgärder som gör det möjligt för människor att bygga upp ett eget sparande och därmed skaffa sig trygghet såväl i vardagen som på ålderns höst.
- * Anknytning av kronan till EMS, vilket skulle innebära en tydligare markering än dagens valutasystem av att framtida devalveringar är uteslutna. Därigenom skulle inflationsbekämpningen ges högre prioritet.

3. Skattetrycket

Mot. 1989/90
Sk23

Sverige har inte alltid varit ett högskatteland. Det var först på 1960-talet som skattetrycket mera markant började avvika från internationella förhållanden.

1960 var skattetrycket ca 29 procent. I år väntas det enligt regeringen uppgå till ca 56 procent.

På trettio år har således skattetrycket stigit med 27 procentenheter. Eftersom skattetrycket var oförändrat under de borgerliga åren, har det stigit med drygt en procentenhet under de år socialdemokraterna suttit i regeringsställning. Det motsvarar skattehöjningar på 12 miljarder kronor per år beräknat på dagens förhållanden, vilket i sin tur motsvarar en höjning med nästan 3 000 kronor varje år för den genomsnittlige löntagaren.

Frågan hur stort det totala skattetrycket bör vara är starkt ideologiskt laddad. För ett parti som förespråkar kollektiva lösningar och därmed stor makt för politiska beslutsorgan blir ett högt skattetryck ett självklart mål. I ett sådant samhälle styrs människors vardag till stor del av politiska beslut. Enskilda människor blir mer beroende av politiker och deras beslut, när en stor del av månadslönen dras in till staten via skatten.

Ett högt skattetryck riskerar dessutom att påverka skattemoralen i samhället. Mycken kraft och energi läggs ner på bl. a. skatteplanering för att försöka få behålla så stor del som möjligt av lönen.

Detta föder i sin tur krav på kontroll, och i dess förlängning finns det en risk för att den personliga integriteten hotas. Ett samhälle med ett högt skattetryck föder en kontrollapparat och hämmar initiativkraften och nyskapandet. Människor blir beroende av politiska beslut och ställer krav på att politiska församlingar skall lösa problemen. Det är också logiskt, eftersom den största delen av våra gemensamma resurser disponeras av den politiska sektorn.

För partier som tror på individernas förmåga och vilja att ta ansvar för sig själva och andra är det lika självklart att medborgarna genom ett lågt skatteuttag skall ha så stor frihet som möjligt att forma sina egna liv. Grunden för denna syn vilar på respekten för äganderätten och det faktum att inkomsten tillhör den enskilde, inte staten. Detta synsätt leder med nödvändighet till ett lågt skattetryck. Skatten är ett tvångsmedel, som politikerna måste behandla med stor varsamhet och med respekt för enskilda människors frihet.

Utvecklingen av skattetrycket bestäms således av vad den politiska majoriteten anser bör skötas och finansieras kollektivt. Till detta bör emellertid läggas att det finns en inneboende tendens till styrning av skatteuttaget, eftersom kollektiva lösningar på individuella behov erfarenhetsmässigt är mindre effektiva.

Under tiden fram till 1960 utvecklades det svenska skatteuttaget i ungefär samma takt som genomsnittet för de andra OECD-länderna. Från början av 1960-talet började emellertid den svenska skatteutvecklingen, som framgår av diagram 2, markant avvika uppåt. Under 1960-talet genomfördes det stora miljonprogrammet på bostadsområdet. Subventionsgraden ökade, och genom regleringar blev kostnaderna högre än vad de annars skulle ha behövt vara.

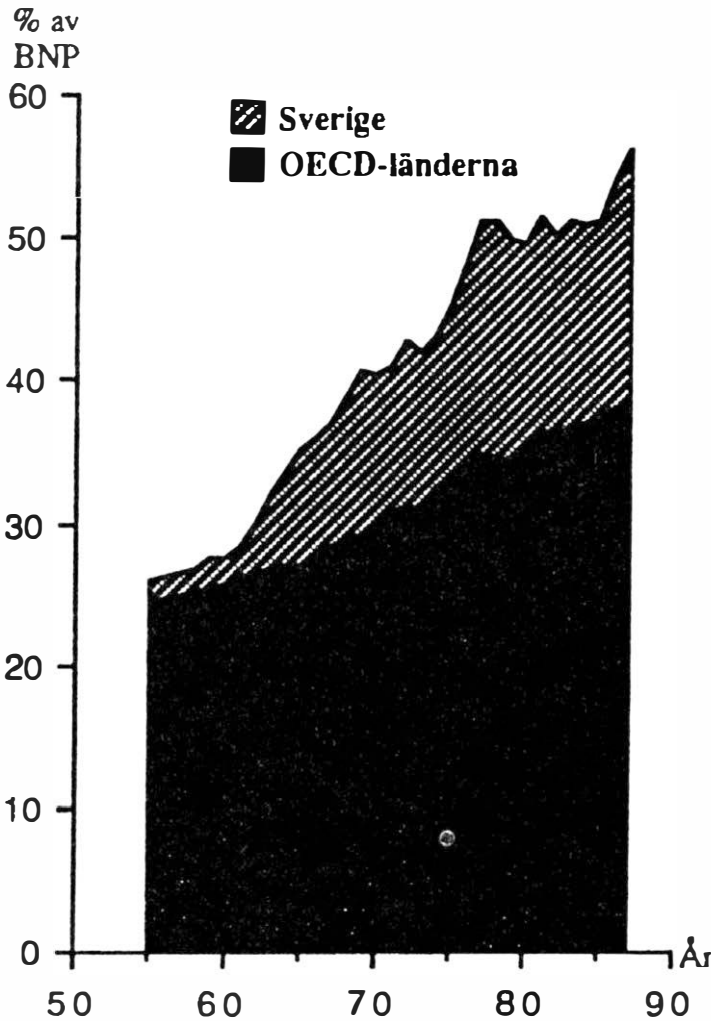

Diagram 2

Skattetrycket i Sverige och OECD

Källa: "Skattetryck och skattepolitik", Danne Nordling 1989

Även på andra områden ökade den offentliga verksamheten trots att den i flertalet fall kunnat skötas minst lika bra genom privata insatser. Regleringar och monopol ledde till ineffektivitet. Den stabiliseringspolitik den socialdemokratiska regeringen förde bidrog också till skatteutvecklingen. Åtstramning genomfördes genom skattehöjningar, medan offentliga utgifter ökades för att stimulera efterfrågan.

Redan 1965 var därför skattetrycket i Sverige nästan 9 procentenheter högre än vad som gällde för genomsnittet i OECD. 1970 hade skillnaden ökat till drygt 10 procentenheter. Det totala skattetrycket i Sverige uppgick då till drygt 40 procent av bruttonationalprodukten.

Skattetrycket skärptes, som ovan framhållits, kraftigt under första hälften av 1970-talet och steg till ca 50 procent 1976. I förhållande till OECD-ländernas

genomsnitt låg skattetrycket detta år 13-14 procentenheter högre.

Mot. 1989/90

Under perioden 1976-1982 var det totala skattetrycket oförändrat, vilket framgår av diagram 2 ovan. 1982 återkom socialdemokraterna till regeringsmakten och inledde åter den skattehöjningspolitik som sedan länge varit deras.

Sk23

1985 svängde socialdemokraterna – men bara på det verbala planet – i frågan om skattetrycket. I valmanifestet inför 1985 års val stod det att "Det totala skattetrycket hålls i stort sett oförändrat". I praktisk politik fortsatte de dock att driva upp skattetrycket.

Ända återkom socialdemokraterna till det tidigare löftet. I den reviderade finansplanen våren 1986 skrev regeringen följande:

"Regeringen har vid ett flertal tillfällen slagit fast att skattetrycket bör hållas i stort sett oförändrat på nivån 50 procent av BNP. Flera omständigheter bidrar till att denna gräns bör iakttas". (Prop. 1985/86:150)

Det bör noteras att det i dag skulle krävas en sänkning av skattetrycket med ca 70 miljarder kronor för att nå det av regeringen 1986 uppsatta målet. Mycket mer än bara ord fanns således inte bakom den angivna och önskvärda "gränsen" för skattetrycket. Men citatet visar att regeringen faktiskt erkänner att det nuvarande skattetrycket är för högt.

Ett liknande erkännande gjorde Kjell-Olof Feldt i en riksdagsdebatt den 20 november 1987:

"När det gäller skattetrycket i framtiden är det vår målsättning att så småningom återvända till ett skattetryck i storleksordningen 51,5 procent av BNP."

Och i den reviderade finansplanen våren 1988 framhöll regeringen:

"Regeringens uppfattning är att skattetrycket gradvis bör sänkas, när det statsfinansiella läget och stabiliseringspolitiken så tillåter." (Prop. 1987/88:150)

Men uppenbarligen är regeringens löften inte annat än tomma ord mot bakgrund av att skattetrycket inte sänks i samband med den nu förestående skattemläggningen.

Man kan fråga sig när skattetrycket skall sänkas om inte i samband med en skattereform – och kanske särskilt om den kallas för "århundradets skattereform"? Det statsfinansiella läget utgör inte något problem. Överskottet i statsbudgeten beräknas enligt riksrevisionsverkets senaste budgetprognos bli 16 miljarder kronor under innevarande budgetår.

Insikten inom finansdepartementet om behovet av ett sänkt skattetryck framträder klart i 1987 års långtidsutredning:

"Sammanfattningsvis kan konstateras att skattesystemet har vissa snedvridande effekter och att dessa aldrig helt – och kanske inte ens i huvudsak – kan försvinna vid en skattenivå motsvarande den i dag rådande." (s. 172)

Det bör noteras att när finansdepartementets ekonomer gjorde sin analys var skattetrycket 51,8 procent (1986). I år och nästa år är det ca 56 procent. Det har således skett en ökning med över fyra procentenheter eller med ca 50 miljarder kronor sedan dess. Skatteproblematiken har således förvärrats

ytterligare under senare år. Därmed har också gapet vidgats gentemot OECD-genomsnittet till närmare 18 procentenheter.

Det finns ett klart samband mellan skattetryck och tillväxt. I diagram 3 nedan jämförs tillväxten under 1980-talet med skattetrycket i 16 OECD-länder. Sambandet är tydligt: ju högre skattetryck, desto lägre tillväxt. Endast Norge faller utanför mönstret: trots ett högt skattetryck har tillväxten varit god. Detta sammanhänger självfallet med den speciella roll som oljan spelat i den norska ekonomin.

Sambandet mellan skatter och tillväxt visar att höjningen av skattetrycket i Sverige under 1980-talet från 50 till ca 56 procent har lett till att samhället i dag disponerar ca 60 miljarder kronor mindre än om skatterna inte höjts.

För hushållen är förlusten ännu större. De har dels förlorat sin andel av den uteblivna tillväxten, dels vad det ökade skattetrycket tagit in.

Även om man jämför tillväxten i Sverige med den genomsnittliga utvecklingen inom OECD-området finns ett klart negativt samband, se diagram 4. Högre skattetryck ger sämre tillväxt!

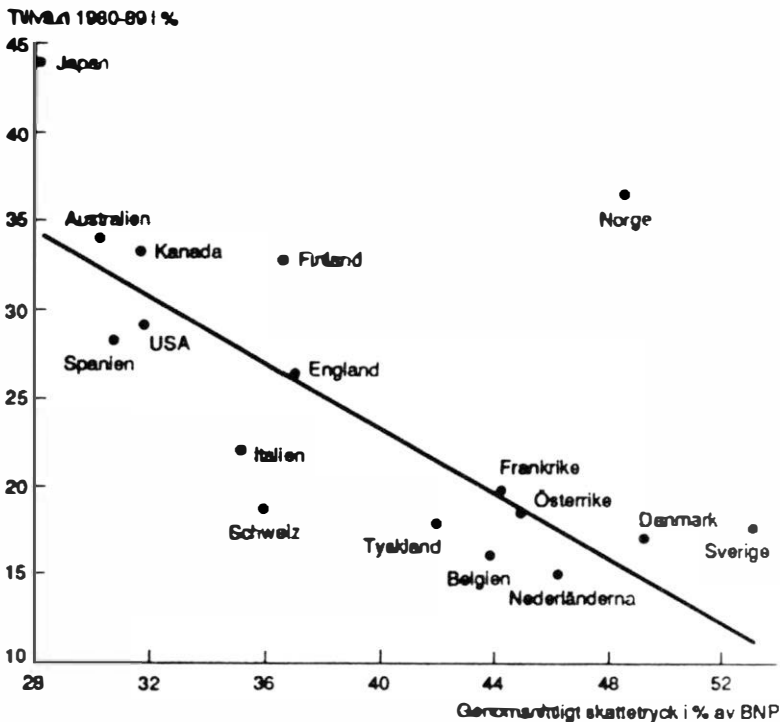

Diagram 3

BNP-tillväxt och skattetryck 1980-89 i 16 OECD-länder

Källa: Svenska Arbetsgivareföreningen

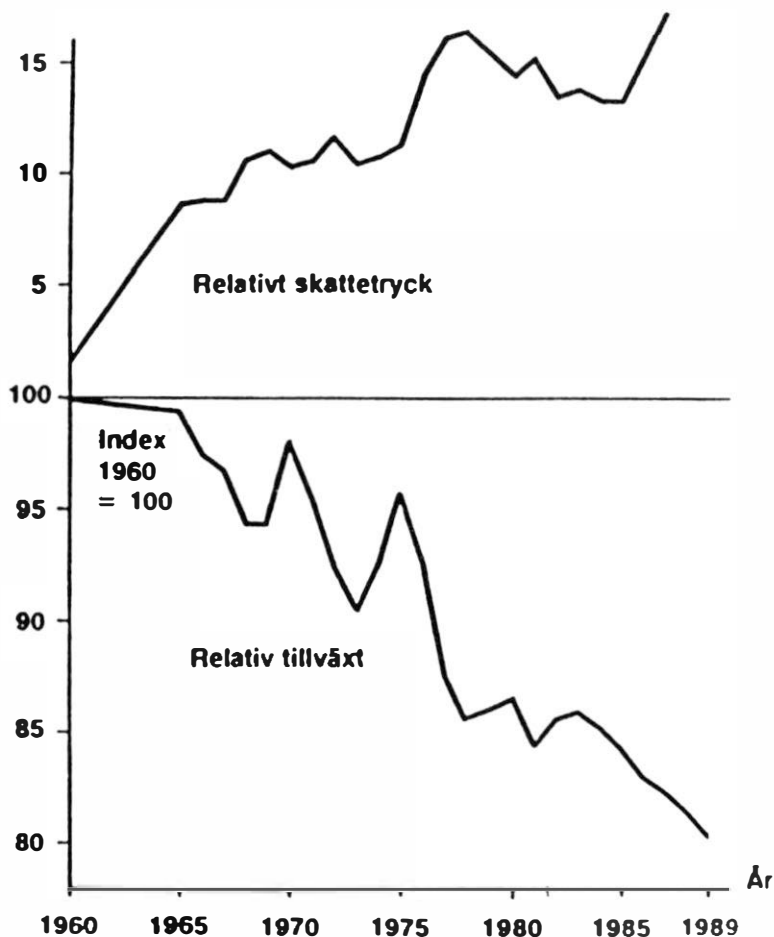

Diagram 4

Skattetryck och tillväxt 1960-1989. Sverige relativt OECD-området

Källa: 1960-1988 "Skattetryck och skattepolitik", Danne Nordling 1989

4. Tjugo förlorade år

Frågan hur skattetrycket bör fördelas på olika skatteformer har debatterats intensivt. I takt med det stigande skattetrycket har Sverige kommit att använda sig av så gott som samtliga existerande skatteformer. Alla dessa har snedvridande effekter, vissa i större utsträckning än andra. Genom att den progressiva statliga inkomstskatten ligger "ovanpå" en stigande kommunal beskattning och i realiteten alla andra skatteformer har marginalskatterna – och de totala marginaleffekterna – efter hand blivit extremt höga i Sverige.

1971 genomfördes "århundradets skattereform". Det var så socialdemokraterna beskrev den omfattande skatteomläggning som de gått till val på 1970 och som skulle komma att lägga grunden till den kommande socialdemokratiska skattepolitiken.

Omläggningar av inkomstskatten var i och för sig ingen nyhet. Sådana hade genomförts 1947, 1952, 1957, 1962 och 1966. Men 1971 års omläggning var den största och mest betydelsefulla i raden.

Skattepolitiken under 1970- och 1980-talen har i hög grad präglats av 1971 års omläggning. Om den inte var "ärhundralets", så var den i alla fall den omläggning som skulle prägla de närmaste decennierna.

Den utveckling som ledde fram till 1981 års "underbara natt" präglades av alla negativa effekter av 1971 års politik. "Den underbara natten" var ett försök att komma till rätta med en del av dessa effekter. Samma sak gäller också till stor del den omläggning som nu är aktuell.

Syftet med 1971 års skatteomläggning var dels att driva på inkomstutjämningen, dels att få in mer pengar till den snabbt växande offentliga sektorn. I det första syftet drev den medvetet upp marginaleffekterna i hela skattesystemet, och i det senare syftet lade den grunden för en snabb ökning av det samlade skattetrycket.

Att ge 2/3 av det svenska folket sänkt skatt var det löfte som socialdemokraterna gick till val på 1970. Att 1/3 omedelbart skulle få höjd skatt talades det mindre om. Och att slutresultatet skulle bli att alla skulle få dramatiskt höjda skatter talades det inte alls om.

Under åren fram till det borgerliga regeringstillträdet 1976 skulle det samlade skattetrycket komma att stiga från ca 41 procent till ca 51 procent av den samlade ekonomiska produktionen (BNP). Med dagens mått motsvarade det drygt 100 miljarder kronor, vilket betydde ca 25 000 kronor i skattehöjning för varje löntagare.

1971 års omläggning medförde också en kraftigt ökad progressivitet i skattesystemet. Eftersom den uttalade avsikten var att två tredjedelar av de skattskyldiga skulle få sänkt skatt samtidigt som staten inte skulle förlora några skatteintäkter, skedde en kraftig höjning av inkomstskatten för högre inkomstagare.

Ett avgörande motiv för den ökade progressiviteten i skattesystemet var jämlikhetstanken. Det var denna som stod i centrum för den socialdemokratiska politiken i slutet av 1960- och början av 1970-talet. I sant socialistisk anda såg man höjda skatter på höjda inkomster som ett sätt att driva på utvecklingen i utjämningens riktning.

Det var den klassiska socialistiska fördelningspolitiken som låg bakom den skattepolitik som formulerades 1971. Dels skulle resurser omfördelas från enskilda individer och familjer till den offentliga sektorn. Dels skulle resurser omfördelas mellan medborgarna genom en hårdare beskattning av familjer och individer med högre inkomster.

Finansminister Gunnar Sträng motiverade omläggningen på följande sätt i sin skrift "Fakta om skatten" (1970):

"Två på varandra följande partikongresser, 1968 och 1969, har starkt understrukit socialdemokratins vilja att i solidarisk politisk handling medverka till större inbördes rättvisa bland samhällets medborgare och att i detta arbete använda även skattepolitiken".

Redan 1972 visade sig svagheten med denna politik. Den branta progressiviteten i den statliga inkomstskatteskalan i kombination med snabb inflation

och frånvaro av indexskydd innebar att många vanliga inkomsttagare fick uppleva kraftiga höjningar av marginalskatten.

Mellan 1971 och 1972 steg sålunda marginalskatten för en vanlig industriarbetare från 49,5 till 60,9 procent.

Redan 1972 ansågs det nödvändigt med en viss justering av inkomstskatteskalan från och med 1973. Denna justering skulle följas av ytterligare fyra omläggningar i syfte att korrigera inflationens verkningar på inkomstbeskattningen enligt den nya skatteskala som införts vid "århundradets skatte-reform" 1971.

Alla dessa omläggningar misslyckades dock, vilket framgår av tabell 2. Marginalskatterna för såväl den genomsnittlige industriarbetaren som för tjänstemannen steg ändå kraftigt mellan 1971 och 1976.

Tabell 2

Marginalskatt för en genomsnittlig industriarbetare och tjänsteman 1971-1976 (procent)

	<i>Arbetare</i>	<i>Tjänsteman</i>
1971	49,5	60,6
1972	60,9	62,1
1973	57,5	62,3
1974	64,1	64,1
1975	58,2	63,2
1976	64,1	69,1
Förändring 1971-1976	+ 14.6 (pe)	+ 8.5 (pe)

Anm: pe = procentenheter

Källa: "Skattetryck och skattepolitik", Danne Nordling 1989

Den kraftigt skärpta progressiviteten bäddade för den kostnadskris i mitten av 1970-talet som allvarligt skulle komma att skada den svenska ekonomins utveckling under andra halvan av detta decennium och början av 1980-talet. Löntagarna tvingades begära rekordstora nominella löneökningar för att möta de höga skatterna. Detta medförde en löne- och inflationsspiral av tidigare sällan skådat slag. Vid mitten av 1970-talet försämrades kostnadsläget gentemot de viktigaste konkurrentländerna med bortåt 20 procent.

För samhällsekonomin är det emellertid inte bara inkomstskatternas marginaleffekter som har betydelse. Även löneskatter, moms och punktskatter påverkar exempelvis viljan att arbeta. Under den första delen av 1970-talet steg också dessa skatter kraftigt. För att finansiera de många skatteomläggningarna höjdes exempelvis löneskatterna med 13,9 procentenheter – ibland enligt en plan som omfattande höjningar flera år efter omläggningarna. Hade inte den nytillträdde borgerliga regeringen hösten 1976 återtagit en del av höjningarna, skulle löneskatterna ha stigit 1977 med 5,2 procentenheter.

De totala marginaleffekterna, eller den s.k. skattekillen, ökade för den vanlige industriarbetaren från 62,7 till 76,0 procent mellan 1970 och 1976. Under senare delen av 1970-talet minskade den något.

Mot. 1989/90
Sk23

En sådan kraftig skärpning av skattekillen hade enligt ekonomiprofessorn Assar Lindbeck en allvarlig negativ verkan på den ekonomiska utvecklingen under 1970-talet. I boken "Hur mycket politik tål ekonomin" skriver han så här:

Om man översätter de samhällsekonomiska effektivitetsförlusterna av det senaste decenniets skattehöjningar till BNP-siffror skulle --- den ekonomiska tillväxten ha sänkts med cirka en procentenhet per år av dessa skatte-
kilar. (s. 66)

En sådan sänkning av BNP (bruttonationalprodukten) med en procentenhet per år motsvarar 11–12 miljarder kronor räknat på dagens förhållanden. På tio år förlorade således det svenska folkhushållet uppemot 120 miljarder kronor på den skattepolitik som inleddes med "århundradets skattereform" 1971.

"Århundradets skattereform" 1971 skapade många av de problem som skattepolitiken och den ekonomiska politiken i Sverige haft att brottas med under 1970- och 1980-talen.

Det kraftigt stegrade skattetrycket har bromsat den ekonomiska tillväxten och omvandlingen med resultatet att Sverige allt mer halkat efter andra nationer.

De kraftigt ökade marginaleffekterna i skattesystemet har drivit upp kostnadsutvecklingen och gjort Sverige till ett höginflationsland i ett västeuropeiskt perspektiv.

Skattedebatten under 1970- och 1980-talen har präglats av krav på att komma bort från de höga marginaleffekter och det höga skattetryck som socialdemokraterna drivit fram bl.a. som en följd av omläggningen 1971.

Moderater och – om än i varierande utsträckning – folkpartister har gått i spetsen för arbetet. Socialdemokrater har stått för motståndet. Centerpartister har tvekat i en fråga som de inte förefaller att ha ansett vara speciellt viktig.

Det är uppenbart att den socialdemokratiska "marginalskattepolitiken" var ett misslyckande – både ekonomiskt och moraliskt. Ekonomiskt för att företagens kostnader drivits upp samtidigt som arbetsutbudet och sparandet minskat, vilket sammantaget orsakat allvarliga och djupgående problem i den svenska ekonomin. Moraliskt eftersom den gjort svenskarna till vad Gunnar Myrdal kallade "ett folk av fifflare". Skatteplanering blev en nödvändighet, skatterådgivning en boom-bransch och skattetänkande en självklarhet.

Samtidigt har det blivit allt tydligare att de höga marginaleffekterna inte haft de inkomstutjämnande effekter man eftersträvat. Uppfinningsrikedomen hos dem som skulle beskattas allt hårdare kom hela tiden att ligga steget före uppfinningsrikedomen hos dem som omformade skattesystemet.

Den borgerliga valsegern 1976 innebar en viktig förändring i den skattepolitiska utvecklingen. Det var främst moderaterna som i arbetet med treparti-regeringens tillkomst drev frågan om en skattepolitisk omläggning.

Ett viktigt resultat av denna, visserligen allför begränsade, omläggning blev att utvecklingen mot ett allt högre skattetryck bröts. Under åren 1977-1982 låg det samlade skattetrycket kvar kring ca 50 procent.

Den genomsnittliga kommunalskatten steg emellertid under dessa år med ca 3,6 procentenheter. Under denna totalsiffra döljs därför en viss sänkning av det statliga skattetrycket.

Mot. 1989/90
Sk23

Ett annat resultat blev att marginalskattesänkningar genomfördes och att skatteskalorna från 1978 inflationsskyddades. Utvecklingen ditintills under 1970-talet hade visat betydelsen av denna åtgärd, som dock socialdemokraterna intensivt motsatte sig.

Mellan 1976 och 1980 sänktes marginalskatten för den vanlige industriarbetaren från 64,1 till 62,1 procent. Även om sänkningen var begränsad stod den i skarp kontrast till den höjning från 40,5 till 64,1 procent som skett mellan 1971 och 1976.

Under valrörelsen 1979 förde moderaterna fram krav på bl.a. en mer radikal omläggning av skattepolitiken. Det var uppenbart att de ekonomiska problemen var mer djupgående än vad de flesta haft klart för sig och att det inte skulle gå att varaktigt få Sveriges ekonomi på fötter om inte skattepolitiken bröt med linjerna från omläggningen 1971.

Efter folkomröstningen om kärnkraften i mars 1980 kunde arbetet med en större omläggning av den ekonomiska politiken inledas på allvar. Det moderata arbetet då tog sikte på ett beslut 1981 om en större omläggning som kunde träda i kraft 1982. Det handlade om ett klart brott med den socialdemokratiska politiken och ett etablerande av ett borgerligt alternativ i svensk politik.

Den 17 november 1980 tillställde ekonomiminister Gösta Bohman centerns och folkpartiets ledningar ett omfattande förslag till uppläggning av den ekonomisk-politiska strategin med denna inriktning. Ett centralt förslag var att omedelbart tillsätta en intern arbetsgrupp för att ta fram en stor skattereform.

I samband med diskussionerna i regeringen i december 1980 om 1981 års finansplan avvisades dock dessa tankar av de övriga partierna.

Den 3 februari 1981 enades dock den borgerliga regeringen om en relativt omfattande sänkning av marginalskatterna. Regeringen hade efter lång tvekan beslutat att slå in på en ny politisk kurs.

Reaktionen från socialdemokraterna blev hård, och denna hårda reaktion ledde till att såväl folkpartiet som centern började att diskutera ett frångående av den borgerliga uppgörelsen. Den 24 april – efter den "underbara natten" mellan företrädare för socialdemokraterna och folkpartiet – träffades en uppgörelse mellan socialdemokraterna, centern och folkpartiet som sköt upp och urholkade den skattepolitiska omläggning som den borgerliga regeringen varit enig om. Uppgörelsen innebar dessutom ett direkt brott mot de entydiga löften till främst villaägarna som dessa partier avgett i valrörelsen 1979.

Marginalskattesänkningarna skulle träda i kraft först under inkomståret 1983. Inflationsskyddet urholkades, marginalskattesänkningen blev mindre omfattande än avsett och symmetrin i skattesystemet bröts genom avdragsbegränsningen. Omläggningen skulle finansieras med andra skattehöjningar.

Politiskt ledde "den underbara natten" till att det borgerliga trepartisam-

arbetet sprack och att socialdemokraterna återkom till regeringsmakten i oktober 1982.

I sak ledde uppgörelsen så småningom till en viss sänkning av marginalskatterna. Men någon avgörande minskning av skattekilen skedde inte. Orsaken till detta var att frågan om skattetrycket negligerades.

”Den underbara natten” omläggning blev ånyo startskottet för en period med kraftiga höjningar av skattetrycket, vilket dessförinnan blivit följd av ”århundradets skattereform” 1971. Mellan 1982 och 1989 steg skattetrycket från ca 50 till ca 56 procent.

För en vanlig industriarbetare blev resultatet av ”den underbara natten” en sänkning av marginalskatten med fem procentenheter men bara en knapp procentenhet om man ser till skattekilen. För tjänstemannen blev sänkningen av marginalskatten endast 3.8 procentenheter.

Skattepolitiken spelade en viktig roll i valrörelserna 1982, 1985 och 1988.

Uppställningen var ständigt densamma. Medan moderater och folkpartister argumenterade för en skattepolitisk omläggning använde socialdemokraterna klassiska fördelningspolitiska argument för att rida spärr mot en sådan. Och genom att socialdemokraterna trots förluster såväl 1985 som 1988 kunde bevara regeringsmakten kom även 1980-talet att skattepolitiskt bli ett förlorat decennium.

Början från 1971 i form av extremt höga marginaleffekter fanns kvar trots ”den underbara natten”. Och till denna lades de tillväxthämmande effekterna av en socialdemokratisk politik som från mitten av 1980-talet successivt pressade upp skattetrycket till de ca 56 procent det nått 1989. Totalt höjdes eller infördes 132 nya skatter.

5. Lägre marginalskatter men oförändrat skattetryck

Onsdagen den 23 november 1988 kallade socialdemokraterna till presskonferens i riksdagens förstakammarsal.

Det socialdemokratiska partiet tog vid detta tillfälle offentligt avstånd från hela det skattesystem som de själva och partiet under decenniernas lopp mödosamt byggt upp.

Kjell-Olof Feldt gick så långt att han sade att ”det har ruttnat så pass mycket i systemet att det är värt att pröva ett nytt”.

Stig Malm gick lika långt i sitt fördomande. Han sade: ”Vi har i dag ett ruttet skattesystem.”

Budskapet på denna presskonferens och i den s. k. PM 50, som läckte ut något senare och som utarbetats i största hemlighet inom inkomstskatteutredningen, var att socialdemokraterna förklarade sig beredda att sänka marginalskatterna i en omfattning som bara moderata samlingspartiet ditintills förespråkade.

Centern och folkpartiet var i och med denna presskonferens helt omsprungna av socialdemokraterna, som förespråkade en sänkning av marginalskatterna med uppemot 60 miljarder kronor – en omfattning som dessa partier i sina motioner inte ens kommit i närheten av.

Helomvändningen gällde dock bara synen på marginalskatterna. Ty medan socialdemokraterna efter denna presskonferens har förespråkade en

sänkning av marginalskatteerna, är deras syn på skattetrycket oförändrad.

I juni 1989 presenterade inkomstskatteutredningen (RINK), kommittén för indirekt beskattning (KIS) samt utredningen om reformerad företagsbeskattning (URF) sina betänkanden.

I RINK kom varje parti att företräda en egen linje.

I fråga om inkomstskatteskalen fanns en bred enighet mellan socialdemokrater, folkpartister och moderater. Utgångspunkten var att inkomsttagare upp till 200 000 kronor endast skulle betala kommunalskatt. Den statliga skatten över denna brytpunkt skulle vara högst 20 procent.

Därmed skulle – med utgångspunkt i en genomsnittlig kommunal utdebitering på 30 kronor – 90 procent av alla inkomsttagare betala 30 procent i skatt och resterande 10 procent betala högst 50 procent i inkomstskatt.

Vissa skillnader fanns dock. Medan folkpartiet och socialdemokraterna bara ville ha en "skattebroms" på kommunerna för att hindra dem att underifrån äta upp marginalsattesänkningen, föreslog moderaterna ett direkt skattestopp. Från moderat håll uttalades dessutom att en statsskatt på 10 procent vore att föredra.

Centern förordade i stället att brytpunkten skulle ligga vid 180 000 kronor i inkomst samt att ett ytterligare skattesikt med 25 procents statsskatt skulle införas från 500 000 kronors inkomst och uppåt.

Diskussionen efter det att förslaget hade presenterats kom främst att röra effekterna av de olika skattehöjningar som lagts fram som ett led i bevarandet av skattetrycket. Det gällde den kraftigt skärpta boendebeskattningen, försämringen av reseavdragen, den nya pensionsskatten samt utformningen av beskattningen av pensionärerna. På alla dessa punkter kom det att riktas hård kritik mot den linje som i RINK företrätts av socialdemokraterna, centern och folkpartiet.

Redan under den allmänna motionsperioden i januari hade moderaterna föreslagit att ett första steg i marginalsattesänkningen skulle tas 1990 genom att skatten sänktes med ca 7 procentenheter. Detta krav upprepades i en motion i anslutning till den s.k. kompletteringspropositionen i maj, och då lade också folkpartiet fram ett förslag av denna innebörd.

Den 2 oktober presenterade de moderata och folkpartistiska representanterna i riksdagens skatteutskott ett gemensamt förslag till s.k. utskottsinitiativ om skatten för 1990. Det syftade till att driva fram ett sådant större steg redan 1990.

Men utskottsinitiativet gick längre än så. Det föreslog, att "en viktig del" av finansieringen av denna skattesänkning skulle utgöras av besparingar för att på det sättet kunna uppnå en viss sänkning av det samlade skattetrycket.

I regeringsförklaringen den 3 oktober inbjöd statsministern riksdagens partier till överläggningar den 6 oktober om ett större steg 1990 av den art som föreslagits i utskottsinitiativet.

Vid denna överläggning ställde statsministern två frågor till främst företrädarna för de olika politiska partierna. Den första var om det fanns ett intresse för en sänkning av statsskatten med ca 7 procentenheter 1990. Den andra var om det fanns ett intresse att medverka till finansieringen av denna sänkning.

Från moderat sida svarades ja på bägge dessa frågor. Den föreslagna skat-

Mot. 1989/90

Sk23

tesänkningen 1990 var i allt väsentligt identisk med den vi föreslagit tio månader tidigare och som riksdagen sedan dess avvisat. Vad gäller finansieringen framfördes i form av en PM den ståndpunkt som kommit till uttryck i utskottsinitiativet fem dagar tidigare.

Redan under diskussionerna på Haga stod det klart att regeringen med ett mindre undantag var inställd på att varje skattesänkning måste balanseras med en annan skattehöjning. Något utrymme för att diskutera besparingar eller olika dynamiska effekter föreföll inte att finnas.

När Haga-gruppen åter samlades i Rosenbad söndagen den 15 oktober var det uppenbart att socialdemokraterna bestämt sig för att moderaterna skulle köras ut ur överläggningarna. Hela överläggningen den 15 oktober kom att domineras av denna deras strävan.

Överläggningen inleddes med att statsministern förklarade att det moderata svaret på den andra fråga han ställt på Haga inte var acceptabelt, eftersom det från socialdemokratisk sida inte kunde godtas att diskutera besparingar som ett led i finansieringen.

Något genuint intresse för en dialog med moderaterna fanns inte hos socialdemokraterna. Deras enda intresse den 15 oktober var att driva polemik för att klargöra att man inte längre var intresserad av samtalsom också inkluderade möjligheten till besparingar och möjligheten till sänkningar av skattetrycket.

Från moderat sida framfördes vid detta möte, som ett konkret exempel på besparingsmöjligheter som borde prövas, sjukförsäkringssystemet. I övrigt sades att vi var öppna för att pröva alla egna och andra förslag till besparingar som kunde komma fram i de fortsatta samtalen. Den av statssekreterare Lund författade promemorian förklarades stå för honom själv och återgav inte konkreta krav eller prioriteringar som förts fram från moderat sida.

Vid mötets slut förklarade Ingvar Carlsson att moderaterna inte var välkomna till kommande överläggningar.

Det är värt att notera att folkpartiets företrädare på Haga den 6 oktober och i Rosenbad den 15 oktober snarast tog avstånd från den linje som folkpartiet företrätt den 2 oktober och som fortfarande utgjorde den moderata linjen.

Under detta skede av förhandlingarna ifrågasattes aldrig den skatteskala som fått brett stöd i RINK. Det togs för givet att det första steget på 7 procentenheter skulle leda fram till en situation där 9/10 av inkomsttagarna befriades från statlig inkomstskatt och att en statsskatt på 20 procent skulle införas för inkomster över 200000 kronor.

Vid en överläggning i Rosenbad den 20 oktober mellan de parter som fortfarande var välkomna hade statsministern gått ifrån de tidigare ritningarna och plötsligt föreslagit att den högsta skattesatsen skulle justeras upp från ca 50 till ca 55 procent. Förslaget var en direkt utmaning mot hela den strävan som legat bakom ansträngningarna att sänka marginalskatterna.

55-procentsförslaget kom sedan att bli en hävstång för att uppnå andra förändringar i de skatteskalor som tidigare hade ansetts som i det närmaste självklara. Med hjälp av denna hävstång kunde brytpunkten flyttas ner från 200000 till 180000 kronor samtidigt som en form av skatterabatt infördes.

Det finns nu en bred politisk enighet om behovet av att sänka marginal-

skatterna. Det är emellertid beklagligt att uppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet inneburit att den ambition för sänkningen av inkomstskatterna som inkomstskatteutredningen hade inte kommer att realiseras. Sålunda sänks skiktgränsen från 200000 till 180000 kronor (i 1991 års penningvärde). Mot bakgrund av att prisstegringen såväl 1990 som 1991 kan beräknas närma sig tvåsiffriga tal motsvarar brytpunkten drygt 150000 kronor (drygt 12500 kronor per månad) i 1989 års penningvärde.

Om marginalskatterna närmas till förhållandena i andra länder men skattetrycket förblir fortsatt högt, måste andra skatter avvika uppåt ännu mer än tidigare, vilket ger motverkande "negativa" dynamiska effekter.

Vad gäller omläggningen i dess helhet finns avgörande brister beträffande den föreslagna finansieringen och skattesystemets struktur.

1. Skattetrycket sänks inte. Det innebär bl.a. att några grupper måste betala andras skattesänkningar. Totalt kan uppemot 1,5 miljoner skattebetalare komma att tvingas betala mer skatt 1991 än de gör i dag.
2. Villkoren för det enskilda, långsiktigt bundna sparandet försämras genom den ökade beskattningen av pensionssparande och sparande i eget hem. Något uppsving av hushållssparandet från dagens historiska och internationella bottennotering sker därför inte. Det totala sparandet i svensk ekonomi kommer därmed att minska.
3. Skattebelastningen ökar för enskilt aktiesparande, vilket ytterligare fjärrmar oss från vad som gäller i vår omvärld.
4. Genom bl.a. en skärpt realisationsvinstbeskattning av fastigheter, utan någon hänsyn till inflation eller någon möjlighet till uppskov, uppkommer stora inlåsnings effekter. Detta innebär att "flyttskatten" skärps.
5. Breddningen av basen för mervärdesskatten försvårar tjänstesektorns expansion, driver upp kostnaderna för alla boendeformer samt höjer den allmänna prisnivån kraftigt.
6. Som en följd av skatteförslagets negativa effekter för barnfamiljer och lägre inkomsttagare har socialdemokrater och folkpartister tvingats vidta kompenserande åtgärder av skilda slag. Ett särskilt grundavdrag som ger betydande marginaleffekter införs samt därutöver tvingas man höja barnbidragen, något som ökar rundgången och bidragsberoendet.
7. Beskattningen av mindre och medelstora företag skärps i en situation när förnyelsen av svenskt näringsliv behöver stimuleras.

6. Det första steget

Eftersom regeringen nu lagt fram förslag om sänkning av marginalskatterna 1990 i ungefär samma omfattning som moderaterna föreslog redan i januari i år biträder vi självfallet denna del av propositionen. Trots att socialdemokraterna vid sammanlagt tre tillfällen under de senaste nio månaderna motsatt sig förslag om lägre marginalskatter nästa år, är det självfallet bra att de äntligen givit upp sitt hårdnackade motstånd.

I propositionen föreslås att skatteskalen för uttag av statlig förmögenhetsskatt justeras 1990 med anledning av fastighetstaxeringen och den prisutveckling som skett sedan 1980. Den undre gränsen för uttag av förmögen-

hetsskatt höjs från 400 000 kronor till 800 000 kronor. Över denna inkomst föreslås att förmögenhetsskatt tas ut med 1,5 procent. Nästa skiktgräns föreslås bli 1,6 miljoner kronor och skattesatsen i detta skikt, som gäller förmögenheter upp till 3,6 miljoner kronor, föreslås bli 2,5 procent. För större förmögenheter föreslås skattesatsen bli 3 procent.

Förmögenhetsskatten, som är en extra skatt på kapitalavkastning, har många negativa effekter. Den påverkar sparandet negativt. För många mindre företag är förmögenhetsskattebelastningen ett stort problem, lagstiftningen är utformad så att någon hänsyn normalt inte tas till latentas skattekulder.

Enligt vår uppfattning bör ytterligare förändringar göras av förmögenhetsbeskattningen utöver den som regeringen föreslår.

För det första bör förmögenhetsskatteskalen 1990 få följande utseende:

Skattepliktig förmögenhet	Skattesats procent
1 000 000–2 000 000	1
2 000 000–4 000 000	2
4 000 000–	2,5

Från och med 1991 bör emellertid förmögenhetsskatten vara proportionell, varvid en lämplig nivå kan vara 1 procent.

För det andra måste sambeskattningen av förmögenheter avskaffas. Vid förmögenhetsbeskattningen gäller fortfarande att makars och barns (även fosterbarns) förmögenheter läggs samman vid beräkningen av förmögenhetsskatt. Detta kan få orimliga konsekvenser. Grundprincipen måste även här vara särbeskattnings.

För det tredje måste den regel som begränsar det totala uttaget av förmögenhets- och inkomstskatt för en skattskyldig justeras i takt med att marginalskatterna sänks.

För det fjärde bör förmögenhetsbeskattningen av arbetande kapital i mindre och medelstora företag avskaffas.

7. De många skattehöjningarna

7.1 Finansieringen

Uppgåelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet innebär att det skattebortfall som blir följden av de sänkta marginalskatterna finansieras genom andra skattehöjningar. Det totala skattetrycket blir oförändrat högt. I tabell 3 nedan framgår hur finansieringen har fördelats på olika skattehöjningar och i ett avseende (sänkta räntebidrag med 0,8 miljarder) på besparingar.

Av tabellen på s. 20 framgår att det är mervärdesskatten – genom införande av moms på energi, vatten, avloppsrening m.m. samt höjd moms för hotell- och restaurangnäringen – som är den största finansieringskällan.

Den höjda momsen på energi slår till stor del mot boendet bl.a. genom ökade uppvärmningskostnader. Boendet får också betala en stor del av den

Tabell 3

Finansiering av uppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet

Mot. 1989/90

Sk23

	<i>Miljarder kronor</i>
Skärpt direkt bostadsbeskattning	2,0
Sänkta räntebidrag	0,8
Minskad avdragsrätt för pensionspremier	0,7
Skärpt skatt på riskvilligt sparande	0,8
Skärpt beskattning av löneförmåner	1,1
Beskattning vid tjänsteresor	1,4
Beskattning av traktamenten	1,0
Höjd moms (varav moms på energi 7,0)	9,7
Höjd bensinskatt och kilometerskatt	2,1
Höjd bilaccis	0,1
	19,7

nu införda momsen på vatten och avloppsrening. Sammantaget höjs bostadsbeskattningen med ungefär 6 miljarder kronor, vartill kommer minskade räntebidrag.

7.2 Beskattning av löneförmåner

I samband med en omfattande marginalskattesänkning bör enligt vår uppfattning reglerna för inkomst av tjänst ändras så att alla löneförmåner beskattas lika oavsett hur de utgår.

Därigenom blir beskattningen mera rättvis samtidigt som en del av skattebortfallet kompenseras. Regeringen kommer emellertid med förslag, som på vissa punkter inte kan accepteras.

Sälunda föreslås att förmån av fri bil som inte är äldre än tre år skall värderas till 30 procent i stället för som för närvarande 22 procent av nybilspriset. För förmånsbil som är äldre än tre år höjs procentsatsen från nuvarande 18 till 25 procent. Dessa regler föreslås gälla redan från beskattningsåret 1990. I uppgörelsen med folkpartiet föreslås vidare att värderingen av fri bil skall höjas till 35 procent 1991.

Riksdagen beslöt för något år sedan om ändrade regler för värdering av förmån av fri bil. Den tidigare regeln, som syftade till att beskatta förmånen av det faktiska privata utnyttjandet av bilen, ersattes med en schablonregel, som innebar att bilförmån skulle bestämmas till 22 procent av nybilspriset i slutet av året före beskattningsåret för senaste modell av förmånsbilen. För årsmodell som är äldre än tre år skulle med dessa regler en reducering av procentsatsen ske.

Moderata samlingspartiet motsatte sig denna ändring vid riksdagsbehandlingen. Våra skäl var att förmånsvärdet borde beräknas efter faktiskt föreliggande förhållanden och att schablonregeln stimulerade "anpassningsåtgärder". För en person med omfattande körning i tjänsten och förhållandevis liten privat körning innebar regeländringen att det blev oförmånligt att ha tjänstebil. För den som däremot körde litet i tjänsten men mycket privat blev det intressant att skaffa tjänstebil.

Regeringens förslag om en kraftig skärpning av förmånsbeskattningen genom en höjning av schablonen till 30 procent 1990 och därefter till 35 procent

1991 (reglerna för 1991 framförs emellertid inte i denna proposition) förstärker de ovan redovisade orimliga effekterna. Moderata samlingspartiet avvisar mot denna bakgrund den föreslagna skärpningen och föreslår i stället en återgång till det tidigare gällande systemet med värdering efter de faktiska förhållandena.

De föreslagna regeländringarna i kombination med den förhållandevis måttliga sänkningen av marginalskatten 1990 innebär för en förmånsbil med ett nybilspris på omkring 130 000 kronor en ökning av skatten för den enskilde från omkring 20 000 till 26 000 kronor 1990. De regler som föreslås i uppgörelsen med folkpartiet om en ytterligare höjning av schablonen till 35 procent, samtidigt som marginalskatterna sänks förhållandevis mer 1991, leder till att skatten på samma förmånsbil sjunker mellan 1990 och 1991 till drygt 24 000 kronor. Beräkningarna avser en person med högsta marginalskatt. Enligt vår mening är det orimligt att reglerna för 1990 skapar en sådan "puckel" i beskattningshänseende för den enskilde.

Regeringen föreslår att förmånliga *förvärv av värdepapper* från arbetsgivaren skall beskattas redan vid förvärvet, även om de har förenats med villkor som innebär inskränkningar i förfoganderätten.

Enligt moderata samlingspartiet bör förmånen av att från arbetsgivaren förvärva värdepapper till ett pris som understiger marknadsvärdet beskattas. I det fall det föreligger tidsmässiga restriktioner för att avyttra de förvärvade värdepappren bör inte beskattning ske förrän avyttring är möjlig. Detta innebär att vi avvisar regeringens förslag i denna del.

7.3 Avdrag för kostnad för egen bil i tjänsten

Regeringen föreslår att för den som använder egen bil i tjänsten skall avdrag medges endast enligt en schablonregel baserad på den extra kostnad som körningen i tjänsten genomsnittligt kan antas ge upphov till. Detta belopp bedöms av regeringen kunna sättas till 11 kronor per mil. Samma belopp föreslås gälla oavsett hur lång sträcka som körts i tjänsten och trots den föreslagna höjningen av bensinskatten.

Enligt moderata samlingspartiet är det orimligt att den enskilde själv skall stå för hela kapitalkostnaden, när bilen används i tjänsten. För den som använder bilen i tjänsten bör hela den faktiska kostnaden vara avdragsgill. Reglerna bör således kvarstå i nuvarande skick.

7.4 Höjd skatt på aktievinster

Enligt en utredning från Näringslivets Ekonomifakta skulle svensk kapitalbeskattning bli högst i världen 1991 om alla förändringar i den kommande skatteomläggningen beaktas (se tabell 4).

Med tanke på avskaffandet av valutaregleringen och den ökade integrationen i världsekonomin blir det även på tämligen kort sikt omöjligt att upprätthålla högre skatter på kapital i Sverige än i omvärlden utan kraftigt negativa effekter.

Regeringen föreslår att den skattepliktiga andelen av reavinst på aktier m. m. som innehafts två år eller längre (s. k. äldre aktier) skall höjas från 40 till 50 procent för år 1990. I konsekvens härmed föreslås att avdragsrätten

Tabell 4

Mot. 1989/90

Sk23

Rangordning av skattetrycket på kapital i 22 OECD-länder 1986
Före och efter den svenska skatteomläggningen 1991

Summa skatteintäkter i procent av driftöverskottet

Sverige efter 1991	56,4
Norge	50,8
Storbritannien	50,8
Japan	46,0
Frankrike	44,9
Danmark	42,9
Schweiz	42,7
Sverige före 1991	41,8
Luxemburg	41,5
Australien	37,8
Nya Zeeland	35,2
Grekland	33,7
Nederländerna	32,6
Belgien	32,0
Kanada	31,1
USA	29,6
Österrike	27,5
Italien	24,5
Finland	23,2
Västtyskland	21,1
Spanien	19,2
Turkiet	17,7
Irland	11,6

Källa: Ekonomifakta

också för reaförluster på såväl äldre som yngre aktier m.m. höjs från 40 till 50 procent. Förslaget innebär vidare att den nya vinstberäkningen skall gälla även för affärer som genomförts under 1989 men där betalning sker 1990. Detta strider mot gällande principer.

Den skatteuppgörelse som slutits mellan socialdemokraterna och folkpartiet innebär att aktievinster skall beskattas med 30 procent fr.o.m. år 1991 men utan att någon som helst hänsyn tagits till inflationens verkningar sedan förvärvstillfället. Skatten på aktievinster efter två års innehav 1989, 1990 och 1991 framgår av tabell 5 nedan.

Tabell 5

Inkomstläge	Skatt på aktievinst efter två års innehav:		
	1989	1990	1991
Höginkomstagare	28,8 %	32,5 %	30 %
Medelinkomstagare	18,8 %	20,0 %	30 %
Låginkomstagare	14,0 %	16,5 %	30 %

Försämringen för lägre inkomstagare blir ännu större, eftersom regeringen vill ta bort schablonavdraget vid mindre aktieförsäljningar.

Redan i dag är beskattningen av riskvilligt sparande högre i Sverige än i omvärlden. De skatteskärpningar som regeringen föreslår för 1990 och som blir konsekvensen av uppgörelsen mellan regeringen och folkpartiet för 1991 innebär att gapet vidgas ytterligare.

Regeringens och folkpartiets strävan är att införa en nominell beskattning av reavinst~~r~~er på aktier och motsvarande värdepapper och att vinster från dessa skall beskattas i sin helhet. De föreslagna åtgärderna för 1990 är ett steg i den riktningen. Det föreslagna skatteuttaget för 1991 i förening med att den nuvarande gränsen mellan äldre och yngre aktier slopas innebär att skatteuttaget vid försäljningar av korttidsinnehav bes~~k~~attas lindrigare, medan beskattningen av aktier som innehafts lång tid skärps för alla inkomsttagare, men mest i låg- och medelinkomstlägen, vilket framgår av tabell 5.

Utgångspunkten för dessa partier har varit att kapitalvinster är det~~s~~amma som kapitalinkomster. Så är emellertid inte fallet. Kapitalvinster uppkommer oftast under risk och under en längre tidsperiod med ofta betydande inflation mellan förvärv och försäljning.

Reavinstbeskattningen av vinster på aktier bör enligt moderata samlingspartiet utformas på följande sätt. Vid vinstberäkningen får an~~s~~kaffningsvärdet indexuppräknas. Vid vinst på värdepapper som innehafts under en längre tids~~s~~period bör skattefrihet övervägas i överensstämmelse med vad som gäller i andra länder. Skattesatsen bör vara 30 procent.

Mot denna bakgrund bör, i avvaktan på en sådan utformning av kapitalvinstbeskattningen 1991, ingen ändring av procentsatsen av den skattepliktiga andelen av aktievinster genomföras för inkomståret 1990. Däremot bör den assymetri som följer av den begränsade rätt till avdrag för korta reaförluster som infördes i samband med regeringens nyårspaket slopas. Detta sker enklast genom att den s. k. tvåårsgränsen helt tas bort. Därmed skulle vinster från såväl korta som längre aktieinnehav beskattas p~~a~~ samma sätt.

7.5 Avdragsbegränsning på pensionssparande

Regeringen föreslår att det allmänna avdraget för pensionsförsäkringspremie minskas med 25 procent. Avdragsbegränsningen föreslås omfatta de avgifter som erläggs under beskattningsåret 1990 och avser 1991 års taxering.

För andra gången på kort tid kommer därmed grundvalarna för det privata pensionssparandet – såväl det avtalade som det individuella – att rubbas. Det förslag som regeringen nu framför gäller visserligen endast bes~~k~~attningsåret 1990, men den uppgörelse som sl~~u~~tits mellan s~~o~~cialdemokraterna och folkpartiet innebär att ytterligare försämringar för det privata pensionssparandet kommer att införas 1991.

Den s. k. engångsskatt som riksdagens socialistiska majoritet genomdrev 1986 och s~~o~~m bara skulle bli en "engångsföreteelse" får därmed en permanent efterföljare.

Många betvivlade att det då verkligen handlade om en engångsföreteelse. Det talades om konfiskation och retroaktiv beskattning och att regeringens agerande var ovärdigt en rättsstat. Många arbetade hårt på att försöka stoppa förslaget, däribland de borgerliga partierna, som stod eniga i sitt motstånd mot pensionsskatten. Med hjälp av vpk lyckades emellertid socialdemokraterna driva igenom försämringen.

De försämringar när det gäller pensionssparandet – både det avtalade och privata – som nu kommer att införas riskerar inte bara att minska tryggheten på ålderns höst för många miljoner människor. De nya pålagorna är också

skadliga för Sverige, eftersom de riskerar att leda till minskat sparande, ökad konsumtion och större underskott mot omvärlden.

Mot. 1989/90
Sk23

Den nu föreslagna avdragsbegränsningen står också direkt i strid med det riksdagsheslut som togs våren 1988 i fråga om ändrade regler för efterlevandepension. Dessa förändringar förutsatte att avdragsrätten för pensionsförsäkringar inte skulle ändras. I ett yttrande skrev skatteutskottet: "En utgångspunkt skall därvid vara att de grundläggande avdragsvillkoren avseende premier för frivilliga pensionsförsäkringar inte försämrats." (SkU 1987/88:9 y). Socialförsäkringsutskottet instämde (SfU 1987/88:29).

Moderata samlingspartiet delar alltså den uppfattning som de båda utskotten förde fram och som riksdagen senare ställde sig bakom. Mot denna bakgrund avvisar vi bestämt den föreslagna avdragsbegränsningen för pensionssparandet.

Vi motsätter oss även övriga planerade åtgärder mot pensionssparandet såsom skatt på avkastningen och uttag av s.k. grundavgift.

7.6 Skärpt indirekt beskattning

Kommittén för indirekt beskattning föreslog i somras en breddning av skattebasen för mervärdeskatten, innebärande att i huvudsak all konsumtion av varor och tjänster skall beskattas. Således föreslogs även att nuvarande s.k. reduceringsregler på vissa områden skulle slopas. Kommittén lämnade även förslag om punktskatterna, energibeskattningen samt vägtrafikbeskattningen.

Regeringens avsikt är att betänkandets förslag skall ligga till grund för förslag till lagstiftning som föreläggs riksdagen våren 1990, och att beslut kan fattas om nya regler fr.o.m. den 1 januari 1991. Redan nu föreslår emellertid regeringen att vissa basbreddningar införs fr.o.m. år 1990 i syfte att finansiera de ändrade inkomstskatteskalorna för detta år. Mot denna bakgrund föreslås ändringar när det gäller mervärdeskatten på energiområdet och såvitt avser vatten, avloppsrening och sophämtning samt serverings- och hotelltjänster. Regeringen föreslår även förändringar av försäljningsskatten på motorfordon.

Moderata samlingspartiet avvisar regeringens förord för en ökning av mervärdeskatten. Den föreslagna basbreddningen i kombination med slopande av gällande reduceringsregler avseende fastighetsområdet och hotell- och restaurangnäringen skapar negativa samhällsekonomiska effekter. Konsumentprisindex stiger som en följd av alla de förslag som kommittén för indirekt beskattning föreslog. En extra prishöjning på ca 5 procentenheter under 1990 och 1991 blir följden enligt beräkningar utförda av SPK. Konkurrensen mellan verksamhet i egen regi och entreprenadverksamhet snedvrids på många områden i jämförelse med vad som gäller för närvarande. Efterfrågan sjunker i de branscher som blir föremål för ökad beskattning. De negativa konsekvenserna av en sjunkande efterfrågan förstärks i de regioner där turistnäringen har stor betydelse. Slopandet av reduceringsreglerna för hotell- och restaurangtjänster leder till en tre gånger högre mervärdeskatt än i övriga västeuropeiska länder. Detta driver upp turistpriserna och gör Sverige mindre attraktivt, vilket har en direkt negativ inverkan på bytesbalan-

sen. Tjänstebalansen väntas därmed försvagas med ca 7 miljarder kronor.

I samband med att avtal träffas om samarbete mellan Sverige och EG kan en basbreddning av mervärdesskatten emellertid bli aktuell i syfte att möjliggöra ett deltagande i den "inre marknaden". Vissa reduceringsregler kan i ett sådant läge också komma att avvecklas.

Eftersom osäkerheten är stor om den framtida indirekta beskattningen inom EG är det felaktigt att nu höja uttaget av mervärdesskatt. Det får till följd att vi fjärrar oss än mer från vad som gäller i de olika EG-länderna avseende skattenivån.

En anpassning till EG kan ske på två sätt. I samband med att avtal träffas sker den anpassning som blir följden av ett avtal. I avsikt att ange inriktningen mot ett samarbetsavtal med EG kan emellertid en anpassning av mervärdesskatten dessförinnan aktualiseras, då EG:s ställningstagande om en harmonisering av de indirekta skatterna fastlagts.

Ökade skatteintäkter till följd av en EG-anpassad basbreddning av mervärdesskatten bör enligt moderata samlingspartiet användas för att sänka nuvarande skattesats. Med utgångspunkt från vad som finns angivet i EG:s s.k. sjätte direktiv kan en basbreddning leda till en generell sänkning av mervärdesskattenivån från 23,46 procent till ca 19 procent.

En sådan åtgärd får ingen nämnvärd effekt på konsumentprisindex. För bygg-, hotell- och restaurangbranscherna mildras volymminskningarna. I kombination med sänkta inkomstskatter kan en sådan förändring i stället leda till positiva effekter för dessa näringar.

Mot denna bakgrund avvisar vi regeringens förslag att slopa de särskilda reduceringsreglerna för serverings- och hotelltjänster. Vi avvisar även förslaget att skattskyldigheten skall utvidgas till att också omfatta tillhandahållande av kost åt personal. Även förslaget att mervärdesskatt skall tas ut vid tillhandahållande av vatten samt för tjänster avseende avloppsrening och sophämtning avvisas.

När det gäller mervärdesskatt på energi delar vi i och för sig regeringens uppfattning att en övergång till en sådan beskattning bör ske utan att avvakta harmoniseringen i EG. Med tanke på att miljöavgiftsutredningen nyligen presenterat ett delbetänkande om ekonomiska stödmedel i miljöpolitiken bör emellertid beslut om den framtida energibeskattningen anstå till nästa år och gälla fr.o.m. 1991.

En övergång till att inordna energiområdet i mervärdesskattesystemet bör kombineras med att nuvarande punktskatter inom detta område slopas. Samtidigt införs en koldioxidskatt avseende fossila bränslen. Bensinskatten ersätts delvis av en trafikskatt. Mervärdesskatten vid tillhandahållande av värme fastställs till noll procent.

När fossila bränslen används som insatsmedel i industriprocesser exempelvis i cementindustrin skall någon koldioxidbeskattning inte ske.

Då vi inte vill höja nuvarande energiskatteuttag avvisas förslaget om höjning av kilometerskatten och bensinskatten. Några förändringar av elskatten bör inte heller komma i fråga.

Mot bakgrund av att regeringen inte tagit ställning till hur avdragsrätten avseende ingående mervärdesskatt på förvärv och kostnader beträffande s.k. rörelsebilar skall hanteras i framtiden avvisar vi förslaget angående försälj-

Mot. 1989/90

Sk23

ningsskatten på motorfordon.

Mot. 1989/90

Sk23

Regeringens förslag på energiområdet leder till kraftiga fördyringar för såväl hyresgäster som villaägare. Priset på el stiger till ca 0,68 kronor per kilowattimme för en normal lägenhet i södra Sverige som förbrukar 2000 kWh/år. Kostnaden per kilowattimme uppgår i dagsläget till ca 0,57 kronor. Årskostnaden för lägenheten stiger därmed med 220 kronor.

En normalvilla utan elvärme i södra Sverige förbrukar 5000 kWh/år. Kostnaden per kWh uppgår i dagsläget till ca 0,56 kronor. Regeringens förslag innebär att kostnaden stiger till 0,66 kronor. Årskostnaden stiger således med ungefär 500 kronor.

En normalvilla med elvärme i södra Sverige förbrukar 20000 kWh/år. Kostnaden per kilowattimme i dagsläget utgör ca 0,45 kronor. Denna kostnad stiger till 0,53 kronor. Årskostnaden stiger således med 1 600 kronor.

7.7 Särskilda åtgärder beträffande pensionärer

Regeringen anför att höjningar av den indirekta beskattningen leder till en höjning av konsumentprisindex. Eftersom en sådan prisökning även höjer det s.k. basbeloppet, något som i sin tur höjer basbeloppsanknutna förmåner som pensioner och studiemedel, föreslås att basbeloppet inte skall räknas upp med hänsyn till den extraordinära prisökning som orsakas av skattereformens finansiering. Motivet till regeringens ställningstagande är att det annars skulle ske en omfördelning mellan bl.a. pensionärskollektivet och övriga grupper i samband med skatteomläggningen.

Moderata samlingspartiet avvisar bestämt den föreslagna ordningen att kopplingen mellan konsumentprisindex och basbeloppet skall upplösas. Enligt vår mening är det angeläget att pensionärer och andra grupper känner en trygghet och en säkerhet inför statsmakternas ambitioner att kompensera dessa grupper för eventuella prisförändringar.

Riksdagen beslöt förra hösten att kommunalt bostadstillägg till fokpensionär inte skulle avtrappas till följd av inkomst av tjänst. Beslutet innebar att marginaleffekterna på inkomster av förvärvsarbete skulle minska med drygt 30 procentenheter från de tidigare nivåerna på drygt 90 procent.

Syftet med förändringarna – som vi tillstyrkte – var att möjliggöra för pensionärer att fortsätta att arbeta även efter pensionsåldern. En sådan ökning av arbetsutbudet bedömdes vara positiv för hela samhällsekonomin.

Enligt vår uppfattning kommer marginaleffekter på 60-65 procent ändå att leda till ett förhållandevis litet intresse för förvärvsarbete efter pensionsåldern. För att erhålla mer påtagliga stimulanser för pensionärer att förvärvsarbete bör marginaleffekten inte överstiga den som gäller för andra inkomstagare. Detta mål uppnås om det extra avdraget inte avtrappas för inkomst av förvärvsarbete. Regeringen bör därför snarast lägga fram förslag om detta med verkan fr.o.m. den 1 januari 1990. Eventuellt kan vissa beloppsgränser övervägas. Vi vill också här anförda att vi motsätter oss att en grundavgift tas ut på pensionärers förvärvsarbete för 1991.

8.1 Förändringar av tvångssparandet

Regeringen föreslår att personer för vilka sparbeloppet för inkomståret 1990 skulle understiga 1000 kronor inte skall erlägga något sparbelopp. Vidare föreslås att sparbelopp för inkomståret 1989 som understiger 300 kronor skall återbetalas senast i juni 1990.

Moderata samlingspartiet gick emot beslutet om tvångssparandet från juni i år.

Tvångssparandet är ett konjunkturpolitiskt slag i luften. Det har dessutom föregåtts av skandalöst dålig information till alla dem det berör. En rad uppbördsfrågor och andra frågor av teknisk karaktär lämnades obesvarade i våras, och konsekvenserna har uppenbarligen förvånat också många av dem som stod bakom beslutet i riksdagen. Vår kritik mot tvångssparandet har också fått stöd av en rad initierade konjunkturbedömare och fristående ekonomer. Även regeringens egen höstbedömning av den ekonomiska utvecklingen bekräftar invändningarnas riktighet.

Dessutom upplevs tvångssparandet som ett allvarligt ingrepp i den personliga integriteten och är ett exempel på en förmyndarattityd som skarpt ogillas. Enskilda människor måste själva få bestämma om de vill spara eller konsumera av sina inkomster. Nu backar regeringen från det ursprungliga förslaget, vilket bekräftar att vår kritik från i våras var riktig. Men regeringen tar dessvärre inte steget fullt ut till att föreslå ett fullständigt avskaffande av tvångssparandet. Detta innebär att många personer med inkomster som något överstiger den gräns där tvångssparandet skall ske drabbas av orimliga marginaleffekter.

Moderata samlingspartiet vidhåller sin kritik och föreslår att riksdagen river upp hela beslutet från juni i år och avskaffar tvångssparandet.

8.2 Förlängning av generalklausulen

Regeringen föreslår att generalklausulen förlängs t.o.m. år 1990.

Generalklausulen är så allmänt formulerad att den i princip kan tillämpas på varje rättshandling med skattekonsekvenser och därmed leda till högre skatt för den enskilde. Det blir i sådana fall omöjligt att i förväg veta om klausulen kommer att tillämpas. Klausulen är, enligt vår mening, oacceptabel från rättssäkerhetssynpunkt. Lagen mot skatteflykt bör därför avskaffas.

9. Moderat politik

9.1 Sänkta marginalskatter och sänkt skattetryck

Moderat skattepolitik syftar till att ge enskilda människor möjlighet att själva disponera över en större del av sina inkomster. Därigenom minskas deras beroende av den offentliga sektorn. Familjer och enskilda skall normalt kunna leva på sina arbetsinkomster och ha möjlighet att förbättra sin situation genom egna insatser.

Den moderata skattepolitiken är också ett medel för att uppnå ekonomisk

tillväxt, låg inflationstakt och arbete åt alla som vill arbeta. Alla tjänar på att dessa mål uppnås, främst de med låga inkomster och i små ekonomiska omständigheter.

Moderata samlingspartiet har under flera år förordat en genomgripande skattereform, senast i motionen En skattereform för 1990-talet (1988/89:Sk374). Vi står fast vid den inriktning av skattepolitiken som förordades i denna vår partimotion från januari.

Vi konstaterade då mot bakgrund av den rådande konjunktursituationen och bristen på arbetskraft samt den alltför svaga tillväxten i ekonomin att det var särskilt angeläget att påbörja en långtgående marginalska- ttereform med ett stort steg redan 1990.

Det viktigaste hindret för en ökad tillväxt är det höga skattetrycket. Enligt regeringens höstbedömning fortsätter det att stiga från 54,5 procent 1988 till beräknade 55,9 procent 1989 och till 56,3 procent 1990. 1982 var skattetrycket 50,1 procent. Den mest angelägna uppgiften för den ekonomiska politiken är mot denna bakgrund att snabbt genomföra en skattereform som innebär att såväl marginalska- tter som skattetryck sänks.

* Det är endast om skattetrycket sänks som en skattereform kan ge tillräcklig dynamik i ekonomin. En skatteomläggning inom ramen för ett oförändrat skattetryck ger begränsade effekter, vilket bekräftas av regeringens höstbedömning, som innebär ökad inflation, lägre tillväxt och vidgade underskott gentemot omvärlden.

* Det är endast om skattetrycket sänks som en skattereform kan genomföras utan att stora medborgargrupper genom högre skatt får betala andras skattesänkningar.

Våra utgångspunkter för en genomgripande skattereform är:

1. Skattereformen skall utformas så att skattetrycket sänks.
2. Den statliga inkomstskatten skall slopas upp till en inkomst av 200 000 kronor i 1991 års penningvärde. För inkomstdelar över denna gräns bör en statlig skattesats på högst 10 procent uttas.
3. Skatteskalen skall inflationsskyddas. Skiktgränsen i skatteskalen bör dessutom uppjusteras i takt med reallöneutvecklingen, så att andelen inkomsttagare som betalar statlig inkomstskatt inte ökar genom ökade realinkomster.
4. För att skattereformen inte skall undergrävas genom kommunala skattehöjningar måste den kombineras med ett kommunalt skattestopp under en övergångsperiod.
5. Kapitalinkomster skall beskattas med en enhetlig skattesats på högst 30 procent.
6. Även kapitalvinster som uppkommer t.ex. vid försäljning av bostäder och aktier bör beskattas med en enhetlig skattesats på högst 30 procent efter det att hänsyn tagits fullt ut till inflationen. Nuvarande uppskottsregler vid villaförsäljning bör även gälla för bostadsrätter. Skattefrihet vid omplaceringar inom en aktieportfölj bör övervägas.

Mot. 1989/90
Sk23

7. Full avdragsrätt för ränteutgifter som avser eget boende.

Mot. 1989/90
Sk23

8. Skattereformen finansieras genom dynamiska effekter, besparingar i offentliga utgifter samt strukturförändringar i skattesystemet.

I januari 1989 föreslog moderata samlingspartiet att ett första steg i skattereformen skulle tas 1990. Vårt förslag, som i detalj redovisats i motion 1988/89:Sk374, innebär att ungefär en tredjedel av marginalskattesänkningarna skulle genomföras nästa år.

Vi ansåg då att det första steget huvudsakligen borde finansieras med besparingar, vilket skulle bereda utrymme för en sänkning av skattetrycket redan 1990.

Effekterna på ekonomin av det moderata förslaget redovisades utförligt i motion 1988/89:Fi214. Av genomgången i denna partimotion framgår att tillväxten skulle öka påtagligt nästa år som en följd av de stimulanser på utbudssidan som vårt förslag skulle ha inneburit.

Förslaget om en sänkning av marginalskatterna 1990 med ca 7 procentenheter upprepades i motion 1988/89:Fi60 med anledning av den s.k. kompletteringspropositionen.

Moderata samlingspartiet har självfallet fortfarande uppfattningen att ett första steg i en skattereform bör tas 1990 genom en sänkning av marginalskatterna med ca 7 procentenheter.

Av dessa ca 7 procentenheter är 3–4 att se som en form av inflationskompensation i avsaknad av ett automatiskt verkande inflationsskydd i skatteskalorna. Denna skattehöjning som vi säger nej till skall självfallet inte "finansieras".

Statsfinansiellt bör resterande delar av sänkningen av marginalskatten pareras genom en kombination av minskade offentliga utgifter, strukturförändringar i skattesystemet samt s.k. dynamiska effekter. Genom en sådan uppläggning, där minskade offentliga utgifter utgör ett viktigt inslag, kan skattetrycket minskas redan 1990.

Denna inriktning överensstämmer med vad som föreslogs i ett gemensamt utskottsinitiativ i riksdagens skatteutskott från moderata samlingspartiet och folkpartiet den 2 oktober 1989.

Även om det råder osäkerhet om storleksordningen har ett flertal studier visat att en sänkning av marginaleffekterna i skatte- och bidragssystemet kan beräknas inverka mycket positivt på utbudet av arbetskraft och därmed på den ekonomiska tillväxten. En högre ekonomisk tillväxt i ekonomin leder även till större statsinkomster.

Därigenom blir en marginalskattesänkning delvis självfinansierad. Resultatet av de studier som gjorts och som låg till grund för de detaljerade kalkyler vi presenterade i vår januarimotion (1988/89 Fi214) visade att skattesänkningar av den storleksordning som vi förordar för 1990 innebär att ca 5,8 miljarder kronor kan finansieras genom dynamiska effekter. Vi utgick då från en extra ökning av arbetsutbudet med i storleksordningen 0,9 procent 1990.

En sådan ökning skulle självfallet minska de flaskhalsproblem i form av brist på arbetskraft som för närvarande präglar arbetsmarknaden och därigenom även minska pris- och lönestegringstrycket.

Beräknat på den genomsnittliga arbetstiden per sysselsatt innebär den förutsedda ökningen av arbetsutbudet att arbetstiden ökar med 13 timmar nästa år eller motsvarande drygt en timma per månad.

Det bör emellertid påpekas att det totala arbetsutbudet inte bara påverkas av en ökning av medelarbetstiden utan också av en ökning av antalet personer i arbetskraften. Under senare år har såväl regeringen som konjunkturinstitutet regelmässigt underskattat ökningen av dessa båda faktorer.

Sänkningen av marginalsatserna, ändringar av olika bidragsregler och inte minst de ökade möjligheter för pensionärer att förvärvsarbeta som våra förslag leder till medger en kraftig ökning av arbetsutbudet. Några exempel belyser detta:

- * Om all övertid i industrin togs ut i pengar i stället för i ledighet skulle tillskottet bli ca 30 000 årsarbeten.
- * 1,5 miljoner yrkesverksamma arbetar för närvarande deltid. Omkring 200 000 av dessa vill öka från deltid till heltid om ersättningen efter skatt blir rimligare. Det skulle ge ett tillskott på 50 000 årsarbeten.
- * I dag utnyttjar ca 40 procent av alla i åldern 60–64 år möjligheten att helt eller deltidspensioneras. Om en femtedel av dessa personer fortsatte sitt förvärvsarbete skulle arbetsmarknaden tillföras 60 000 nya årsarbeten.
- * Sverige har en internationellt sett hög sjukfrånvaro i Europa. Det är under de allra senaste åren som frånvaron stigit drastiskt till i genomsnitt 26 arbetsdagar per år. Varje dags minskning ökar arbetsutbudet med nästan 20 000 personer.

Den uppenbara slutsatsen är således att det finns en stor potential för en ökning av arbetsutbudet. Dessutom minskar "svartarbetet" när marginalsatserna sänks, i synnerhet som vårt förslag innebär att momsen inte höjs. I begreppet "dynamiska effekter" räknar vi också in den ökning av hushållssparandet som våra förslag kan väntas leda till (se avsnitt 9.2). Därigenom motverkas en del av den konsumtionsökning som sänkningen av inkomstskatten kan leda till.

I uppgåelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet föreslås att skattehöjningar på nästan 19 miljarder kronor genomförs för att kompensera skattebortfallet av sänkta marginalsatser. Skatthöjningarna kommer att drabba personer med låga och medelstora inkomster hårdast. Orimliga regler införs också när det gäller exempelvis resor i tjänsten. Effekterna av den höjda bensinskatten försvårar inte minst för människor i glesbygden. Som framgått av de tidigare avvisar moderata samlingspartiet flertalet av de föreslagna skattehöjningarna.

I en separat kommittémotion avvisar vi regeringens förslag att tidigare lägga en del av den till 1991 aviserade bolagsskatteformen redan till inkomståret 1989, alltså med retroaktiv verkan. Vi föreslår att tidigareläggandet skall gälla för inkomståret 1990. I propositionen anger regeringen att bolagsskatteuttaget bedöms öka med 2 miljarder kronor till följd av tidigareläggningen det första året. Som en följd av det förslag vi lagt infaller denna

skatteökning 1990 i stället för 1989.

Mot. 1989/90

Sk23

På skatteområdet bör ytterligare några åtgärder vidtas. Skattereduktionen för fackföreningsavgifter bör slopas från den 1 januari 1990. Samtidigt bör avdragsrätten för vissa av arbetsgivarnas organisationskostnader tas bort i enlighet med de förslag ledamöterna från moderata samlingspartiet och folkpartiet lagt fram i inkomstskatteutredningen. Redan från den 1 januari 1990 finns också skäl att inte medge grundavdrag för kapitalinkomster.

De införda och sedermera höjda skatterna på olika slags värdepapper har lett till en kraftig minskning av omsättningen på såväl aktie- som penningmarknaden. En stor del av handeln med svenska aktier sker i dag utomlands. Enligt beräkningar av Aktiefrämjandet skulle slopad omsättningsskatt leda till ökade skatteintäkter med 800 miljoner kronor. Med tanke på det förändrade penningvärdet torde de positiva skatteeffekterna av slopad omsättningsskatt 1990 uppgå till 900 miljoner kronor.

I tabell 6 redovisas de statsfinansiella konsekvenserna av våra skatteförslag.

Tabell 6

Statsfinansiella konsekvenser av de moderata skatteförslagen
helår 1990

	Miljarder kronor
Marginalskattesänkning	-19,3
"Dynamiska effekter"	5,8
Ändrade regler för förmögenhetsskatt	- 0,4
Ej avdragsrätt för endagstraktamenten	1,0
Slopad reduktion för fackföreningsavgifter m.m.	1,7
Ökat bolagsskatteuttag	2,0
Ej grundavdrag för kapitalinkomster	0,5
Ökade intäkter vid slopad omsättnings- skatt på värdepapper	0,9
Förändring av den offentliga sektorns in- komster	-7,8

Sammantaget uppgår således den reala statsfinansiella belastningen av de skatteförändringar som nu föreslås till 7,8 miljarder kronor.

I och för sig skapar nuvarande överskott i statsbudgeten, som enligt den senaste prognosen väntas uppgå till 16 miljarder kronor för innevarande budgetår, utrymme för skattesänkningar utan kompenserande besparingar. En neddragning av detta överskott bör också ske när nuvarande efterfrågetryck i ekonomin avtar och när de av oss förordade stimulanserna av hushållens sparande får effekt.

I nuvarande situation bör emellertid bortfallet mötas med återhållsamhet på den offentliga utgiftssidan. Sådana åtgärder har ett flertal positiva effekter på ekonomin.

För det första minskas därigenom den offentliga sektorns möjlighet att ex-

pandera. Det utrymme som den årliga ökningen av arbetsutbudet skapar samt den extra ökning som de moderata förslagen leder till underlättar näringslivets expansion, vilket verkar återhållande på pris- och lönestegringen samt stimulerande av den ekonomiska tillväxten.

För det andra verkar vissa typer av besparingar direkt stimulerande på arbetsutbudet.

För det tredje ökar flexibiliteten i ekonomin om bidrag och subventioner dras ned i omfattning samtidigt som skatterna sänks, vilket minskar rundgången och gynnar den ekonomiska utvecklingen.

För det fjärde behöver besparingar – till skillnad från skattehöjningar – inte fullt ut påverka hushållens ekonomi. Besparingar kan ofta, som framgår av flera undersökningar, öka effektiviteten i den offentliga sektorn – samma produktion uppnås med mindre insatta resurser.

Som tidigare nämnts redovisade vi – i enlighet med grundlagens krav på när beslut om statens inkomster och utgifter skall presenteras – under den allmänna motionstiden vårt förslag till minskning av det statliga skatteuttaget 1990. Samtidigt anvisade vi fullt ut parerande åtgärder på utgiftssidan.

I strid med intentionerna i grundlagen har regeringen inte förelagt riksdagen förslag om skatterna för 1990 förrän den 13 november. Motionstiden utgår den 28 november, och behandlingen i skatteutskottet beräknas ske i så snabb takt att ett betänkande justeras redan den 5 december. Kammaren beräknas sedan fatta beslut den 15 december.

Det innebär att exempelvis riksskatteverket måste påbörja sitt förberedelsearbete inför beskattningsåret 1990 med utgångspunkt enbart i propositionens förslag redan innan riksdagen fattat sitt beslut. De förslag oppositionen lägger fram kan därför svårigen genomföras redan från årsskiftet. Det är otillständigt att beslut av denna dignitet tas så sent.

Vi redovisar i det följande besparingar som räknat på helår uppår till 7,8 miljarder kronor. De kan genomföras successivt fram till halvårsskiftet 1990 om en riksdagsmajoritet skulle ställa sig bakom dem. Hade skatteöverläggningarna i början av oktober lett till positivt resultat, skulle de ha kunnat genomföras tidigare.

Regeringen föreslår att räntesubventionerna totalt sett skall minskas med 0,8 miljarder kronor. I enlighet med de förslag vi tidigare lagt fram bör en minskning med ytterligare 0,4 miljarder kronor göras. Med tanke på arbetsmarknadsläget kan också antalet beredskapsarbeten minskas och ersättningsnivån till kommunala beredskapsarbeten (utom sådana för vilka bidrag redan beviljats) sänkas från 55 till 50 procent. Tillsammans med en begränsad neddragning av KAS och utbildningsbidrag erhålls en besparing på 0,5 miljarder kronor. Eftersom vårt förslag beträffande skatterna för 1990 inte leder till de konsumentprisökningar som medför att särskilda åtgärder måste vidtas för pensionärer och studerande, avvisas regeringens förslag i dessa avseenden. En utgiftsökning på drygt 0,4 miljarder kronor bortfaller därmed. Sammantaget kan den 1 januari eller kort därefter besparingar på 2,1 miljarder kronor genomföras.

Sjukförsäkringens utformning är starkt ifrågasatt i flera avseenden. Det är uppenbart att det förekommer ett omfattande fusk som medför stora kostnader samtidigt som administrationen blir så omfattande att rehabiliteringsar-

betet kommer i efterhand. Sedan 1983 har antalet sjukdagar per anställd ökat från drygt 19 till 26, vilket belastar skattebetalarna med nästan 10 miljarder kronor. Till detta kommer de stora förluster som uppstår till följd av produktionsbortfallet. På kort sikt måste kraftfulla åtgärder mot direkt fusk vidtas.

En arbetsgivarperiod under de första sjukveckorna bör vidare skyndsamt övervägas. Förslaget innebär också att försäkringskassans tjänstemän kan avlastas administrativt arbete till förmån för det viktiga rehabiliteringsarbetet.

Därutöver föreslår vi således att ersättningsnivån i inkomstförsäkringarna generellt sänks från 90 till 80 procent under de första 89 dagarna. Samtidigt bör, som vi tidigare föreslagit, den s.k. garantinivån inom föräldraförsäkringen höjas. Därmed förbättras ersättningen för föräldrar med de lägsta inkomsterna.

Genom att inkomstförsäkringarna ändras samtidigt som marginalskattorna sänks kan nettot av en ersättning bli större. I dag ersätts ett inkomstbortfall på 1 000 kronor med 900 kronor. Med en genomsnittlig marginalskatt på 48 procent 1989 blir nettot efter skatt 468 kronor. Med vårt förslag för 1990 – som inte leder till någon extra inflation – blir ersättningen 800 kronor, men eftersom marginalskatten sänks till 41 procent blir nettot 472 kronor. För 1991 blir nettovinsten ännu större, eftersom marginalskatten då blir 31 procent och nettot av ersättningen på 800 kronor 552 kronor. Inte heller där leder vårt förslag till någon extra inflation.

En slutsats som måste dras är att en enligt flertalet partier nödvändig förändring av systemet för inkomstbortfallsförsäkring bör ske samtidigt som inkomstskatten sänks. Sammantaget leder vårt förslag till en besparing på ca 3,5 miljarder kronor.

Slutligen kommer ett flertal av de övriga drygt 160 besparingsförslag som vi avser att lägga fram under den allmänna motionsperioden att kunna genomföras senast den 1 juli 1990. Det gäller exempelvis den positiva ränteeffekt som uppkommer vid försäljning av statliga företag och besparingar när det gäller presstödet, regionalpolitiken (som samtidigt får en ändrad inriktning) och bistånd till diktaturstater. Totalt uppnås härigenom besparingar som väl överstiger det resterande finansieringsbehovet på drygt 2 miljarder kronor.

Samtantaget uppgår således de besparingar vi förordar till minst 7,8 miljarder kronor.

Med våra förslag sänks skattetrycket redan 1990 med ca 13–14 miljarder kronor – d.v.s. drygt en procentenhet – eller ca 4000 kronor per hushåll i genomsnitt. I motsats till regeringens förslag skulle vår uppläggning medge att även de lågavlönade skulle kunna klara sin reallön 1990 inom samhälls-ekonomiskt försvarbara löneökningsramar.

9.2 Ökat hushållssparande

Den inriktning av politiken som socialdemokraterna förespråkar mot bestående överskottssparande i den offentliga sektorn innebär ett successivt överförande av ägande från enskilda händer till det allmänna, en överbe-

skattning av medborgarna och en fortsatt färdriktning mot ett allt högre skattetryck.

Mot. 1989/90
Sk23

För några år sedan svängde den konsoliderade offentliga sektorns finanser om till överskott, som nästa år beräknas uppgå till ca 50 miljarder kronor.

Det innebär att det offentliga tar in mer än vad som krävs för finansieringen av den löpande verksamheten och av transfereringarna. Överskottet motsvarar nästan 4 procent av BNP. Dagens skattetryck ligger således 50 miljarder över den nivå som skulle krävas för att det offentliga skall klara sina utgifter. Omfattningen av överbeskattningen är nästan lika stor som vad hela sänkningen av marginalsatterna i den kommande skatteomläggningen medför i direkt inkomstbortfall. Ändå förespråkar socialdemokraterna att sänkningen finansieras med andra skattehöjningar till varje pris. En stor del av de parerande skattehöjningarna drabbar enskilt sparande. Nya skatter på det enskilda och avtalade pensionssparandet är exempel på detta liksom nya pålagor på det egna boendet, riskvilligt sparande och på ny- och småföretagande.

Den systematiska försämringen av villkoren för angelägna enskilda sparformer och ett envetet försvar för att med fortsatt överbeskattning vidmakthålla och ytterligare bygga ut det kollektiva sparandet är uttryck för en medveten socialdemokratisk politik. Genom att ta ut mer skatt än vad som behövs ökar man det politiska inflytandet över sparandet och investeringarna i ekonomin. Möjligheterna att uppifrån styra och ställa blir större.

Det är beklagligt att även icke-socialistiska partier i praktisk politik ansluter sig till synsättet att "det inte går att sänka skattetrycket för att välfärden hotas" och att beskattningen av viktiga sparformer måste skärpas för att kapitalbeskattningen skall bli "symmetrisk" och "enhetlig".

Införandet av fondsocialism och utvidgningen av AP-fondens placeringsmöjligheter är exempel på hur socialdemokraterna vill öka det politiska inflytandet. Den socialdemokratiska s.k. 90-talsgruppen har angett färdriktningen för 1990-talet. Överbeskattningen skall skärpas ytterligare. Målet är att öka det offentliga sparandet med 10-15 miljarder kronor om året. Detta kan bara ske genom ytterligare höjningar av skattetrycket.

Detta är fel väg. Skattetrycket måste sänkas och överbeskattningen undanröjas. Ett ekonomiskt system som bygger på marknadshushållningens princip kräver dessutom att den kapitalbildning och det sparande som behövs för näringslivets behov sker i företagen och i hushållen. Strävan skall vara att sprida ägandet så mycket som möjligt.

Förändringar i hushållens konsumtions- och sparandemönster har stor inverkan på utvecklingen av det totala sparandet i ekonomin, då den privata konsumtionen svarar för ca hälften av BNP. En förskjutning mellan konsumtions- och sparandandelen av hushållens disponibla inkomster får alltså direkt genomslag på den samlade efterfrågan.

Den kraftiga försämring av hushållens sparande som skett under 1980-talet utgör mot denna bakgrund ett allvarligt problem. En viktig förklaring under första hälften av decenniet var "den underbara nattens uppgörelse" som med sin kraftiga avdragsbegränsning innebar att det reala sparandet minskade dramatiskt. Den emotsedda motsvarande uppgången av det finansiella sparandet kom aldrig till stånd. En annan orsak är det kraftigt skärpta skatte-

trycket, som urholkat hushållens disponibelinkomster och därigenom gjort det svårare att spara.

Mot. 1989/90
Sk23

Skatteuppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet innebär att kraftiga skattehöjningar riktas mot för ekonomin angelägna sparformer: pensionssparandet, sparandet i det egna boendet samt det riskvilliga sparandet. Därigenom riskerar hushållens sparande att även fortsättningsvis bli dåligt.

Genom hushållssparandets stora betydelse för utvecklingen av det totala sparandet å ena sidan och den inhemska efterfrågan å den andra är det, enligt vår uppfattning, en viktig uppgift för den ekonomiska politiken att vända den alltsedan 1960-talet trendmässiga minskningen av hushållssparandet. Därigenom kan även den nuvarande överbeskattningen undanröjas och skattetrycket sänkas.

Ett ökat hushållssparande förutsätter en generell politik som gör det lönsamt för hushållen att spara. Ett första steg i denna riktning vore att generellt sänka beskattningen av sparandet mot den nivå på 30 procent vi föreslagit för 1991. Regeringens förslag innebär att avdragens skattemässiga värde minskar nästa år till ca 40 procent för högre inkomsttagare, medan kapitalinkomster träffas av full marginalskatt.

Vi föreslår därför att överskott och underskott i inkomstlaget "kapital" beskattas på ett enhetligt sätt redan 1990 också för de inkomsttagare som har inkomster över den s.k. brytpunkten. Därigenom fås en generell och positiv sparstimulans redan nästa år. Regeringen bör därför ges i uppdrag att snarast återkomma till riksdagen med förslag till den tekniska utformningen av ett sådant förslag. Eftersom förslaget kan sägas vara till den skattskyldiges fördel är det ingenting som hindrar att riksdagen fattar ett beslut under kommande vår, men att beslutet gäller från den 1 januari 1990.

Erfarenhetsmässigt går det inte att nämnvärt öka sparandet med skattemässiga styråtgärder som t.ex. nu sker i allemanssparandet. Inte heller påverkas hushållens sparvilja av påkostade annonskampanjer av den typ som spardelegationen genomförde för några år sedan.

Däremot är det angeläget att särskilt stimulera långsiktigt bundet sparande samt att sprida ägandet av bostäder och aktier. Från moderat håll föreslogs sådana stimulanser i en januarimotion (1988/89:Fi602).

De viktigaste sparförslagen i denna motion var:

- * Ett startsparande som gör det möjligt för föräldrar och släktingar att, med vissa skattefördelar, bygga upp ett startkapital för barn och ungdom.
- * En breddning av pensionssparandet så att det också kan ske i bank med liknande skattefördelar som gäller för det nuvarande försäkringssparandet.
- * Främjande av försäkringssparandet genom att genomföra försämringar för s.k. kapitalförsäkringar återtas och genom att möjligheter till nya försäkringskonstruktioner öppnas.
- * Främjande av bosparande genom underlättande av omvandlingen av hyreslägenheter till bostadsrätter – inte minst inom allmännyttan. Ett målriktat bosparande i bank bör stödjas med statliga premier.
- * Premiering av andel-i-vinstsystem för de anställda.

En närmare beskrivning av dessa och övriga förslag finns i ovan nämnda motion.

Mot. 1989/90
Sk23

Vi finner det utomordentligt angeläget att sparstimulerande åtgärder vidtas, särskilt i nuvarande konjunkturläge. Regeringen bör mot denna bakgrund ges i uppdrag att snarast återkomma med den tekniska utformningen av sådana förslag och med den inriktning som angivits i den angivna moderata motionen. I ett flertalet fall bör det vara möjligt för de nya reglerna att kunna träda i kraft redan den 1 april 1990.

Det torde ankomma på utskottet att utforma erforderlig författningstext.

10. Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar om ändring av förmögenhetsskatten i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av sambeskattningen av förmögenheter,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av förmögenhetsbeskattningen av arbetande kapital i mindre och medelstora företag,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den s.k. begränsningsregeln,

5. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om beskattningen av förmån av fri bil hos regeringen begär nytt förslag i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om förmånliga förvärv av värdepapper från arbetsgivaren hos regeringen begär nytt förslag i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om avdrag för kostnad för egen bil i tjänsten hos regeringen begär nytt förslag i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om höjning av den skattepliktiga andelen vid försäljning av s.k. äldre aktier beslutar avskaffa den s.k. tvåårsregeln vid aktieförsäljningar,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om beaktandet av inflationen vid uttag av reavinstskatt på aktier,

10. att riksdagen avslår regeringens förslag om avdragsbegränsning för pensionspremie,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ytterligare pålagor på det enskilda och avtalade pensionssparandet,

12. att riksdagen avslår regeringens förslag om ändrad indirekt beskattning vad avser mervärdeskatt på energi, punktskatter på energi, kilometerskatt, mervärdeskatt på vatten, avloppsrening och sophämtning, mervärdeskatt på serverings- och hotelltjänster samt försäljningsskatt, skrotningspremie, skrotningsavgift och mervärdeskatt på motorfordon,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande beräkningen av basbeloppet, ¹⁾

Mot. 1989/90
Sk23

13. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring av reglerna för extra avdrag för pensionärer vad avser inkomst av förvärvsarbete i enlighet med vad som anförts i motionen.

[att riksdagen beslutar att kommunalt bostadstillägg inte reduceras till följd av inkomst av rörelse och jordbruksfastighet i enlighet med vad som anförts i motionen, ¹⁾

14. att riksdagen beslutar avskaffa tvångssparandet.

15. att riksdagen beslutar avskaffa den s.k. generalklausulen.

16. att riksdagen beslutar avskaffa omsättningsskatten på handel med värdepapper beträffande såväl aktie- som penningmarknaderna fr.o.m. den 1 januari 1990.

17. att riksdagen beslutar avskaffa skattereduktionen för fackföreningsavgifter fr.o.m. den 1 januari 1990.

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag om reducerad avdragsrätt för arbetsgivares organisationskostnader i enlighet med vad som anförts i motionen.

19. att riksdagen beslutar att grundavdrag ej medges för inkomst av kapital fr.o.m. den 1 januari 1990.

20. att riksdagen beslutar om utgiftsbegränsningar i enlighet med vad som anförts i motionen beträffande räntesubventioner och beredskapsarbeten.

21. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utgiftsbegränsningar i övrigt i enlighet med vad som anförts i motionen.

22. att riksdagen hos regeringen begär förslag om symmetrisk beskattning av sparande i enlighet med vad som anförts i motionen.

23. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sparstimulerande åtgärder med den inriktning som anförts i motionen och i motion 1988/89:Fi602.

Stockholm den 28 november 1989

Carl Bildt (m)

Lars Tobisson (m)

Rolf Dahlberg (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Anders Björck (m)

Gunnar Hökmark (m)

Rolf Clarkson (m)

Gullan Lindblad (m)

Görel Bohlin (m)

Bo Lundgren (m)

Arne Andersson (m)
i Ljung

Sonja Rembo (m)

¹⁾ 1989/90:Sf12

Innehåll

Mot. 1989/90

Sk23

1. Sammanfattning	1
2. Det ekonomiska läget	2
3. Skattetrycket	6
4. Tjugo förlorade år	10
5. Lägre marginalskatter men oförändrat skattetryck	15
6. Det första steget	18
7. De många skattehöjningarna	19
7.1 Finansieringen	19
7.2 Beskattning av löneförmåner	20
7.3 Avdrag för kostnad för egen bil i tjänsten	21
7.4 Höjd skatt på aktievinster	21
7.5 Avdragsbegränsning på pensionssparande	23
7.6 Skärpt indirekt beskattning	24
7.7 Särskilda åtgärder beträffande pensionärer	26
8. Övriga regeringsförslag	27
8.1 Förändringar av tvångssparandet	27
8.2 Förlängning av generalklausulen	27
9. Moderat politik	27
9.1 Sänkta marginalskatter och sänkt skattetryck	27
9.2 Ökat hushållssparande	33
10. Hemställan	36

